

Dobrovolníci v jihlavské nemocnici

Lenka Číhalová

Bakalářská práce
2013

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

INSTITUT
MEZIOBOROVÝCH STUDIÍ BRNO

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Lenka ČÍHALOVÁ**
Osobní číslo: **H108350**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Téma práce: **Dobrovolníci v jihlavské nemocnici**

Zásady pro vypracování:

Zadané a zvolené téma bude zpracováno podle pokynů obsažených v materiálu IMS "Metodika psaní odborného textu a výzkum v sociálních vědách" (IMS 2009). Případně podle dalších materiálů, z nichž některé jsou obsaženy v literatuře připojené k tomuto studijnímu textu. Zejména bude dbáno na dodržování zásad publikační etiky a pravidel společenskovedního výzkumu. Průběžné výsledky práce budou pravidelně konzultovány s vedoucím bakalářské práce.

S vědomím těchto zásad a pravidel a po konzultaci s vedoucí bude práce zaměřena:

- na dobrovolnictví jako nedílnou součást našeho života;
- na vysílající organizace dobrovolníků, jejich poslání, cíle;
- na působení dobrovolníků v nemocnici Jihlava.

Součástí práce bude sociologický výzkum (event. drobný sociologický výzkum) zaměřený na postoj, motivace, poslání dobrovolníků navštěvující toto zařízení.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

Clinton, B. Dárcovství. Praha: Volvox Globator, 2008.

Frič, P. Dárcovství a dobrovolnictví v ČR. Praha: NROS a AGNES, 2001.

Hodač, T., Marcizsová, A., a kol. Dobrovolnictví. Praha: Národní institut dětí a mládeže, 2009.

Jiránek, R. Novela zákona o dobrovolnické službě. Kroměříž: 2010.

Kořínková, I. Metodika dobrovolnického programu v nemocnicích. Praha: 2009.

Kraus, B., Poláčková, V. Člověk, prostředí, výchova. Brno: Paido, 2001.

Ochman M., Jordan P. Dobrovolníci: cenný zdroj. Baltimore: 1997.

Tošner, J., Sozanská, O. Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích. Praha: Portál, 2006.

Zákon č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě.

Další literatura bude obsažena v Projektu bakalářské práce a průběžně doplňována během práce na tomto textu.

Vedoucí bakalářské práce:

MUDr. Juraj Tkáč

Skupina aplikované medicíny

Datum zadání bakalářské práce:

16. března 2012

Termín odevzdání bakalářské práce:

30. dubna 2013

V Brně dne 16. března 2012

prof. PhDr. Pavel Mühlpachr, Ph.D.

vedoucí ústavu

MUDr. Miroslav Bargel

vedoucí katedry

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ymka Čihalová

.....
Jméno, příjmení studenta

Ymka Čihalová

.....
Podpis

V Brně10.4.2013.....

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevýdělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlázení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu, k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacího zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Hlavním cílem bakalářské práce je poukázat na význam dobrovolnictví v nemocnici. Dobrovolnictví je velký fenomén, díky kterému lidé po celém světě pomáhají ostatním lidem, na místech kde je to potřebné, bez nároku na jakoukoliv odměnu. Teoretická část se na základě odborných knih zabývá dobrovolnictvím obecně, dále specifiky dobrovolnické činnosti nemocnici. Dále popisuje a charakterizuje Nemocnici Jihlava, její dobrovolnický program a vysílající organizace. V praktické části jsou pomocí polostrukturovaných rozhovorů zjišťovány motivace dobrovolníků, jejich poznatky a zkušenosti, které načerpali při návštěvách pacientů v nemocnici.

Klíčová slova: Dobrovolník, dobrovolnictví v nemocnici, pacient, vysílající organizace.

ABSTRACT

The main aim of this thesis is to highlight the importance of volunteering in hospital. Volunteering is a great phenomenon that makes people around the world help other people, in places where it is needed, without claim to any reward. The theoretical part is based on scholarly books dealing with volunteering in general and the specifics of hospital volunteering. It also describes and characterizes the hospital in Jihlava, the volunteer program and the sending organizations. The practical part using semi-structured interview investigated the motivation of volunteers, their knowledge and experience gained during visiting the patients in the hospital.

Keywords: Volunteer, volunteering at the hospital, the patient, the sending organization.

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji panu MUDr. Juraji Tkáčovi za vedení mé bakalářské práce a za velmi užitečnou metodickou pomoc, kterou mi poskytl při zpracování této práce.

Také bych chtěla poděkovat své rodině, především manželovi Martinovi, za psychickou podporu a pomoc, kterou mi poskytli při zpracování mé bakalářské práce a které si z celého srdce vážím.

Lenka Číhalová

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 DOBROVOLNICTVÍ A DOBROVOLNÍK	12
1.1 DOBROVOLNICTVÍ	12
1.1.1 Pojem.....	12
1.1.2 Dobrovolnická činnost	12
1.1.3 Dobrovolnictví v ČR	13
1.1.4 Formy dobrovolnictví v ČR	15
1.2 DOBROVOLNÍK	16
1.2.1 Pojem.....	16
1.2.2 Práva a povinnosti dobrovolníka.....	17
1.2.3 Desátero spokojeného dobrovolníka	18
2 SPECIFIKA DOBROVOLNICTVÍ V NEMOCNICI	19
2.1 HISTORIE	19
2.2 MODEL Y DOBROVOLNICTVÍ	19
2.3 DOBROVOLNÍK V NEMOCNICI	20
2.4 DRUHY DOBROVOLNICKÉ ČINNOSTI	21
2.5 ORGANIZAČNÍ STRUKTURA.....	21
2.6 PODMÍNKY VSTUPU DOBROVOLNÍKA DO NEMOCNICE	22
3 DOBROVOLNICTVÍ V JIHLAVSKÉ NEMOCNICI	25
3.1 NEMOCNICE JIHLAVA	25
3.1.1 Historie	25
3.1.2 Současnost.....	25
3.1.3 Nemocnice v číslech	27
3.1.4 Plán nemocnice	28
3.2 VYSÍLAJÍCÍ ORGANIZACE.....	29
3.2.1 Centrum pro rodinu a sociální péči Vysočina	30
3.2.2 Oblastní charita Jihlava	31
3.2.3 Hospicové hnutí Vysočina	34
3.3 DOBROVOLNICTVÍ	35
3.3.1 Historie	35
3.3.2 Současnost.....	36
3.3.3 Organizační struktura	36
3.3.4 Oddělení kam dobrovolníci dochází	37
3.3.5 Canisterapie.....	40
3.3.6 Statistiky dobrovolníků v nemocnici	43

II	PRAKTICKÁ ČÁST	44
4	EMPIRICKÝ VÝZKUM	45
4.1	CÍL A METODA VÝZKUMU	45
4.2	CHARAKTERISTIKA VYBRANÝCH RESPONDENTŮ	45
4.3	CHARAKTERISTIKA METOD ZPRACOVÁNÍ ZÍSKANÝCH INFORMACÍ.....	45
4.4	DOSLOVNÝ PŘEPIS JEDNOTLIVÝCH ROZHovorŮ	46
4.4.1	Rozhovor s respondentem č. 1	46
4.4.2	Rozhovor s respondentem č. 2	48
4.4.3	Rozhovor s respondentem č. 3	50
4.4.4	Rozhovor s respondentem č. 4	52
4.4.5	Rozhovor s respondentem č. 5	54
4.4.6	Rozhovor s respondentem č. 6	56
4.4.7	Rozhovor s respondentem č. 7	58
4.4.8	Rozhovor s respondentem č. 8	60
4.4.9	Rozhovor s respondentem č. 9	62
4.5	ANALÝZA A INTERPRETACE VÝSLEDKŮ	64
4.6	SHRnutí VÝSLEDKŮ JEDNOTLIVÝCH ROZHovorŮ	66
	ZÁVĚR	68
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	70
	SEZNAM PŘÍLOH	73

ÚVOD

„Obyčejní lidé, kteří dělají neobyčejné věci“

Dobrovolnictví je důležitým znakem společnosti, je podstatné ho podporovat za každých okolností, značí vyspělost celé společnosti. Jde zde o sociální citění, které by mělo být v každém člověku.

V dnešní uspěchané době se může zdát, že lidé nemají na mysli nic jiného než sebe a svoji práci, kariérní růst, případně rodinu. Existují ovšem lidé, jejichž počet v poslední době podstatně narůstá, kteří hledají osobní uspokojení nebo potřebují vyplnit svůj volný čas, a proto zakotví třeba v oblasti dobrovolných služeb. Ať už se jedná o pomoc oblasti ekologie, kultury, humanitárních organizací, v sociální nebo zdravotnické oblasti.

Je potřeba si uvědomit, že ne všichni lidé jsou v životě obdařeni stejným zázemím. Mám na mysli rodinu, kamarády, nebo blízké osoby, které by v složité životní situaci stály dotyčným člověku po boku, pomohly se mu s tou situací vyrovnat a překonat ji.

K výběru tématu své bakalářské práce, mě přivedla jednak moje zkušenost s dobrovolnickou činností, tak i fakt, že je toto téma v dnešní době velmi aktuální. Už před lety jsem se ještě jako studentka střední školy angažovala jako dobrovolnice při hipoterapiích u paní Kateřiny Krejčí v Jezdecké škole MVDr. Ilji Hrejsy na Stanoviskách u Tišnova. Pravidelně jsem se účastnila jednorázových akcí pořádaných pro děti z okolních mateřských školek nebo pro klienty z Centra Kociánka, kdy se jednalo především o děti a mládež s tělesným a druhotným mentálním postižením. Nyní se ale aktivnímu dobrovolnictví již nevěnuji, ač mě to velmi mrzí, tak na to nemám dostatek času. Ale díky svému zaměstnání jsem se dostala k tomuto fenoménu z druhé strany. Pracuji čtvrtým rokem v Nemocnici Jihlava jako zdravotně sociální pracovník, k této funkci mi bylo více než před třemi lety vedením nemocnice nabídnuto, jestli bych nechtěla „rozjet“ dobrovolnictví v nemocnici. V tu dobu již do nemocnice občas nějaký dobrovolník docházel, ale neprobíhal ucelený program. Nikdo v tu dobu vůbec netušil, co všechno je potřeba zajistit a udělat pro to, aby dobrovolnictví fungovalo, rozvíjelo se a aby byly chráněny zájmy jak dobrovolníka, tak i pacientů a nemocnice.

Svoji prací chci rozšířit povědomí o dobrovolnictví v nemocnicích a chci poukázat na jeho přínos pro širokou společnost. Bakalářská práce je rozdělena na část teoretickou a část praktickou. Teoretickou část jsem rozdělila do třech kapitol, v první jsem se pokusila shrnout všechna známá fakta o dobrovolnictví v ČR, o dobrovolnictví, dobrovolníkovi a formách dobrovolnictví u nás. Druhá kapitola se zabývá specifiky dobrovolnictví v nemocnicích, historií, modely dobrovolnictví, organizační strukturou a podmínkami dobrovolnictví v nemocnicích. Ve třetí kapitole podrobně představím Nemocnici Jihlava, vysílající organizace a princip fungování dobrovolnického programu, jednotlivé oddělení a aktivity dobrovolníků.

Při zpracování praktické části použiji metodu kvalitativního výzkumu, a to polostrukturovaný rozhovor, který povedu rozhovory s dobrovolníky, kteří dochází do nemocnice na různá oddělení. Hlavním cílem rozhovorů je snaha zjistit jejich motivace, dále zachytit jejich nasbírané zkušenosti, co jim dobrovolnictví v nemocnici přináší, nebo naopak, jestli jim dobrovolnictví něco vzalo. Zajímat mě bude i spokojenost dobrovolníků s programem a nebudu opomíjet ani jejich připomínky k němu. Tato metoda sběru dat se mi zdá pro moje účely nejefektivnější, jelikož můžu spontánně volit otázky dle vývoje jednotlivých rozhovorů.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 DOBROVOLNICTVÍ A DOBROVOLNÍK

„Komukoli prospěti můžeš, prospívej rád, možno-li celému světu.

Sloužiti a prospívati je vlastností povah vznešených.“

Jan Amos Komenský

1.1 Dobrovolnictví

1.1.1 Pojem

Pojem dobrovolnictví je zastoupen v mnoha odborných publikacích v různých podobách. Dle Friče a Pospíšilové je dobrovolnictví „jev, který lidskou společností provází už tisíce let“¹ kdy v dobách společenské evoluce význam dobrovolnictví kolísal, jednou bylo téměř v zapomnění, jindy bylo zapálení pro dobrovolnictví oceňováno a stoupalo strmě napříč společností. Zatímco Tošner a Sozanská představují dobrovolnictví jako „přirozený projev občanské zralosti, který oběma stranám, jak dobrovolníkovi, tak příjemci jeho pomoci, přináší nejen konkrétní přínos, ale i obohacení v mezilidských vztazích i nových zkušenostech“.²

Dobrovolnictví je pro společnost velmi významné, především v tom, že podporuje lidskou solidaritu, udržuje a posiluje soudržnost, životní růst nebo zájem o druhé osoby.

1.1.2 Dobrovolnická činnost

Dobrovolnictví lze dělit podle různých kritérií, z hlediska časového, v jaké společenské oblasti života vzniká, z jaké role atd...

Dělení dobrovolnické činnosti:

- dobrovolnictví vzájemně prospěšné: činnost vykonávána v rámci určité sociální skupiny – obce, spolku, klubu. Tuto činnost vykonávají členové dané skupiny, kdy hlavním cílem je realizace společných zájmů a cílů všech členů skupiny.

¹ FRIČ, P. a kol., *Vzorce a hodnoty dobrovolnictví v české společnosti na začátku 21. století*, Praha: HESTIA 2010, s. 7.

² TOŠNER, J., SOZANSKÁ, O., *Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích*, Praha: Portál, 2002, s. 139.

- dobrovolná občanská výpomoc: uskutečňuje se v zájmu příbuzenstva, sousedství či přátelství. Hlavním znakem je spontánnost a samozřejmost.
- dobrovolná služba: hlavním znakem je dlouhodobý výkon dobrovolné činnosti v zahraničí (charitativní mise v rozvojových zemích).
- veřejně prospěšné dobrovolnictví: dobrovolná činnost, podobná placené práci, kdy má dobrovolník vymezenou určitou činnost a musí ji vykonávat spolehlivě, jelikož je na ni příjemce pomoci plně závislý.
- dárcovství: je označováno za jednoduchou pasivní formu dobrovolnictví, jelikož nevyžaduje nadšenost a odhodlanost dotyčné osoby.³

Dělení dle Friče:

- formální: neplacená pomoc, poskytována skrze organizace, ve prospěch druhých lidí nebo prostředí.
- neformální: neplacená pomoc, již poskytuje jednatel lidem, kteří nejsou příbuzní.⁴

1.1.3 Dobrovolnictví v ČR

Počátky dobrovolnictví sahají do hluboké historie a jsou prvotně spojeny především s církevními řády a bratrstvy. Tehdy začaly vznikat při klášterech chudobince a špitály pro nemocné či osiřelé osoby různého věku a pohlaví. V období osvícenství byla velká většina mnišských řádů a klášterů zrušena.

Počátky dobrovolnictví, jehož formu známe dnes, se začaly psát od 30. let 19. století. V této době dochází ke vzniku různých spolků, nadací např. spolky hasičů, tělocvičné spolky nebo pěvecké sbory. Kladl se velký důraz na majestátnost národního vědomí a být součástí některého ze spolků bylo považováno za velkou čest. Pavol Frič ve své publikaci *Vzorci a hodnoty dobrovolnictví v české společnosti na začátku 21. století* uvádí, že v 70. letech 19. století existovalo už více než 3 000 spolků a v 90. letech jich bylo více než 10 000. Některé z těchto spolků ustály přeměny

³ ŠORMOVÁ, L., KLÉGGROVÁ, A., *Dobrovolnictví*, Praha: Vzdělávací institut ochrany dětí, 2006, s. 7-9.

⁴ FRIČ, P. a kol., *Vzorci a hodnoty dobrovolnictví v české společnosti na začátku 21. století*, Praha: HESTIA 2010, s. 11-12.

společnosti, jako např. YMCA⁵, Sokol nebo Český červený kříž a fungují do dnes. Rozvoj těchto organizací a spolků ovšem narušila 2. světová válka. Velké množství organizací bylo přeměněno do vyhovující podoby a řada jich byla také zrušena.⁶

Pravděpodobně jednou z prvních „novodobých“ organizací byla ekologická organizace TIS, která byla založena v roce 1958 jako Sbor ochrany přírody Společnosti Národního muzea. Poučovala a rozvíjela k modernímu přístupu k přírodě, zabývala se celostátními ekologickými výzkumy, pořádala ekologická školení a tábory, exkurze, expedice a školení po celém světě. Organizovala akce typu: Den Země, Den Ptactva, Stromy republiky a jiné. Od roku 1979 TIS, z ideologických důvodů, během deseti let postupně zanikl.

Po roce 1989 hledala česká společnost vlastní identitu a začala se seberealizovat, učila se využívat svoje získané znalosti a dovednosti. Postupně byly obnovovány spolky, které byly minulým režimem zakázány (Skaut, YMCA), velký rozmach zaznamenaly neziskové organizace, které se dokázaly v krátké době rozrůst po celé republice. Po dlouhých letech se začal znovu projevat zájem občanů o nový životný styl, o rozvoj tradičních hodnot, kde jednou ze základních byla přirozená lidská potřeba zajímat se o okolní svět a pomáhat druhým lidem. Dobrovolníci se setkávají ve sportovních, církevních či jiných dobrovolných sdruženích, které se postupně mění na specializovaná dobrovolnická centra, zaměřená na určitý druh vykonávané činnosti a sdružující určitou skupinu lidí.

Po roce 1990 byly Federálním shromážděním postupně přijaty zákony o sdružování občanů, o svobodě náboženské víry a postavení církví a náboženských společností, o nadačních fondech, o obecně prospěšných pracích nebo o zájmových sdruženích.

V roce 1993 vzniklo Národní dobrovolnické centrum, s názvem HESTIA. Plní funkci mentora stávajícím dobrovolnickým organizacím a vede je k profesionalizaci. Dále pomáhá ke vzniku nových organizací, kdy je podporuje, propaguje a rozvíjí. Rok 2001 vyhlásilo Valné shromáždění OSN za Mezinárodní rok dobrovolníků.⁷

„Důležitý pro dobrovolnictví v ČR byl rok 2003, kdy vstoupil v platnost zákon č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě, kterým byly upraveny podmínky, za kterých stát

⁵ YMCA – Křesťanské sdružení mladých lidí (Young Men's Christian Association).

⁶ FRIČ, P. a kol., *Vzorce a hodnoty dobrovolnictví v české společnosti na začátku 21. století*, Praha: HESTIA, 2010.

⁷ KRÁTKÁ, K., PERNICOVÁ, H. a kol., *Historie a současnost dobrovolnictví v České republice*, Tišnov: Za sebevědomé Tišnovsko, o.s., 2010.

podporuje dobrovolnickou službu organizovanou a vykonávanou podle tohoto zákona. V tomto roce se také vláda poprvé „nahlas“ přihlásila k myšlence dobrovolnictví.“⁸

Rok 2011 byl vyhlášen Evropským rokem dobrovolných činností na podporu aktivního občanství, jehož cílem bylo usilovat o vytváření příznivého prostředí pro dobrovolnictví, řešit stávající překážky, zvyšovat kvalitu dobrovolných činností, zajistit uznávání a oceňování dobrovolných aktivit a zlepšit povědomí o hodnotě a významu dobrovolnictví.⁹

1.1.4 Formy dobrovolnictví v ČR

V České republice je dobrovolnictví velmi rozšířeno, existuje široké pole působení dobrovolníků. Tento fakt vyplynul z výzkumu z roku 2010, který Frič a Pospíšilová zpracovali do knihy *Vzorce a hodnoty dobrovolnictví na začátku 21. století*. Tento výzkum odhalil, že je v Česku dobrovolnictví nejčastěji zastoupeno v oblastech sportu, kultury a v oblasti zájmových tradic.

Z uvedeného průzkumu je patrné, že čeští dobrovolníci tíhnou spíše ke sportu, kultuře či zájmovým organizacím a preferuje se zde mládí a aktivita, na úkor starých nebo nemocných. Tyto oblasti společnosti jsou na rozdíl od sportovních či kulturních méně medializovány, proto je o nich méně slyšet a jsou málo vidět.¹⁰

V nevládním sektoru je velmi častá spolupráce s dobrovolníky, i když tito nadšenci neodpovídají a ani nemohou odpovídat typu ideálního pracovníka, mají řadu evidentních předností, především zájem o nezištnou pomoc, nadšení nebo neotřelost pohledu. Velmi častá je věková či zájmová spřízněnost s klienty.¹¹

⁸ PETRÁK, M., *Dobrovolnictví a dárcovství*, Diplomová práce, Brno: IMS, 2012, s. 10.

⁹ <http://www.dobrovolnik.cz/evropsky-rok-dobrovolnictviu2011/>

¹⁰ FRIČ, P. a kol., *Vzorce a hodnoty dobrovolnictví v české společnosti na začátku 21. století*, Praha: HESTIA, 2010.

¹¹ KRAUS, B., POLÁČKOVÁ, V. a kol., *Člověk – prostředí – výchova: k otázkám sociální pedagogiky*, Brno: Paido, 2001.

Oblasti, ve kterých lze v ČR dlouhodobě či krátkodobě působit jako dobrovolník:

- Zdravotní a sociální oblast: léčebny dlouhodobě nemocných, nemocnice, psychiatrické léčebny (canisterapie, felinoterapie¹²), dětské domovy, domovy pro seniory, mateřská centra...
- Ekologie a ochrana přírody: EKO centra, Děti Země, Ekologický institut Veronica..
- Oblast volného času, sportu a vzdělávání: organizace sportovních aktivit, trenérství, organizace, Asociace turistických oddílů mládeže, zájmové spolky myslivců, rybářů, hasičů...
- Kulturní oblast: spolky pro záchranu kulturních památek, Werichovci, pomoc při obnově, rekonstrukci hradů, zámků, pořádání festivalů...
- Humanitární oblast: pomoc při živelných katastrofách, dobrovolníci v zahraničí (např. ADRA), META sdružení pro příležitosti mladých migrantů...
- Ostatní: firemní dobrovolníci (Siemens, Vodafone, ČSOB, Johnson & Johnson), nadace (Nadační fond Krtek, Nadace Terezy Maxové), církve (Charita, Diakonie, YMCA)¹³

1.2 Dobrovolník

1.2.1 Pojem

Pojem dobrovolník si můžeme vyložit v několika definicích, podle Tošnera je „dobrovolník člověk, který bez nároku na finanční odměnu poskytuje svůj čas, svoji energii, vědomosti a dovednosti ve prospěch ostatních lidí či společnosti.“¹⁴ Dobrovolníkem se může stát tedy každý člověk, který věnuje svůj volný čas, energii a svoje schopnosti pro dobro druhých.

Další velmi pěkná definice Šormové uvádí, že „dobrovolník je člověk, který si dostatečně věří v tom, že může sám změnit věci, se kterými není spokojen. Je to člověk, který se odhodlá udělat ten jednoduchý, ale důležitý krok k tomu, aby se sám zapojil do činnosti, která je třeba nedostatečně zajišťována státními institucemi. Někdo, kdo neváhá

¹² Felinoterapie – podpůrná léčba somatických a psychických poruch a zátěží, kdy je hlavním principem přímý kontakt pacienta s kočkou.

¹³ HODAČ, T., a kol., *Dobrovolnictví*, Praha: Národní Institut dětí a mládeže, 2009.

¹⁴ TOŠNER, J., SOZANSKÁ, O., *Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích*, Praha: Portál, 2002, s. 35.

obětovat část svého volného času pro vyplnění prázdného času druhých (např. dětí či nemocných) anebo zajištění aktivit, kterou by jinak neměl kdo organizovat (např. vysázet pár stromů).¹⁵

V zákoně o dobrovolné službě se říká, že „dobrovolníkem může být fyzická osoba starší 15 let, která se na základě svých vlastností, znalostí a dovedností svobodně rozhodne poskytovat dobrovolnickou službu osobám, které ji potřebují“.¹⁶

1.2.2 Práva a povinnosti dobrovolníka

Dobrovolná činnost přináší lidem nové zkušenosti, dovednosti, pocit užitečnosti a nové kontakty. Příručka pro dobrovolníky vydaná sdružením ADRA praví, že „dobrovolník by měl, obdobně jako profesionál, vědět, jaká jsou jeho práva a povinnosti“.¹⁷ Tento fakt dobrovolníky ale nesvazuje, nýbrž jim nabízí bezpečný prostor pro vlastní realizaci.

Práva dobrovolníka:

- Na zaškolení a výcvik.
- Na odpovídající zázemí.
- Na ochranné pomůcky.
- Na adekvátní pojištění při výkonu dobrovolnické služby.
- Říci „ne“, když vykonávaná činnost, která je v rozporu s jeho představou, či je v rozporu s jeho vlastní motivací.
- Na kontakt s oprávněnou osobou (koordinátor, kontaktní osoba), která zadává určenou činnost, zpětně ji od dobrovolníka přijímá.
- Na zpětnou vazbu (supervize s externistou, setkání s ostatními dobrovolníky).
- Na činnost, která naplňuje dobrovolníkovy představy.¹⁸

¹⁵ ŠORMOVÁ, L., KLÉGROVÁ, A., *Dobrovolnictví*, Praha: Vzdělávací institut ochrany dětí, 2006, s. 11.

¹⁶ Zákon o dobrovolnické službě č. 198 Sb., §3, odst. 1.

¹⁷ Občanské sdružení ADRA, *Příručka pro dobrovolníky*, Praha: ADRA, 2005, s. 33.

¹⁸ HODAČ, T. a kol., *Dobrovolnictví*, Praha: Národní institut dětí a mládeže, 2009, s. 11.

Povinnosti dobrovolníka:

- Být spolehlivý.
- Nezneužívat poskytnuté důvěry.
- Zachovat mlčenlivost.
- Dodržovat bezpečí svoje i druhých osob.
- Spojovat a přestavovat poslání organizace, ve které vykonává dobrovolnickou činnost.
- Když je třeba, nestydět se a požádat o pomoc.
- Splnit předem určené nebo dohodnuté úkoly.¹⁹

1.2.3 Desatero spokojeného dobrovolníka

- Organizace chce dobrovolníky širokého spektra.
- Otevřené, upřímné a úplné informace dobrovolníkovi o smyslu, náplni a cílech organizace, stejně tak o činnosti dobrovolníka.
- Využívat dobrovolníka jen pro to, co chce on sám dělat.
- Vymezení kompetencí a činnosti dobrovolníka. Dobrovolník má jasno v tom, od koho práci přebírá, komu ji předává a komu se zodpovídá.
- Koordinátor dobrovolníků popřípadě kontaktní osoba.
- Osoba nebo propracovaný systém pro řešení konfliktů.
- Možnost supervizí pro jak pro dobrovolníka, tak pro koordinátora.
- Vstřícné a příjemné prostředí při výkonu práce.
- Systém odměňování a motivace dobrovolníků.
- Dobrovolník má možnost kdykoliv opustit program.²⁰

¹⁹ HODAČ, T. a kol., Dobrovolnictví, Praha: Národní institut dětí a mládeže, 2009, s. 11-12

²⁰ NDC HESTIA, tištěná brožura

2 SPECIFIKA DOBROVOLNICTVÍ V NEMOCNICI

2.1 Historie

Počátky dobrovolnictví v nemocnicích se datují k roku 1998. V tomto roce se za pomoci Open Society Institut New York (dále jen OSI) do programu zapojila Baťova nemocnice Zlín a nemocnice sv. Bartoloměje v Praze. Byl zpracován program, ale nepodařilo se tehdy získat náklonost od vedení nemocnice a k realizaci nedošlo. Koncem téhož roku byla vybrána ke spolupráci Fakultní nemocnice v Plzni, kdy OSI předala pilotní projekt NDC HESTIA pod názvem „Dobrovolníci v nemocnici“. V roce 1999 navázala HESTIA kontakt s FN Motol, kde rozjela pilotní program na Klinice dětské onkologie a hematologie, druhým programem byl kroměřížský Odborný léčebný ústav ortoptický. V roce 2001 se počet zdravotnických zařízení rozrostl o Nemocnici v Českých Budějovicích, LDN v Ryjicích a Dům léčby bolesti s hospicem sv. Josefa v Rajhradě u Brna (dále jen DLBHS).²¹

„Za dobu realizace, od listopadu 1999 do dubna 2001, se do programu zapojilo 115 dobrovolníků, kteří odsloužili více než 1500 hodin.“²²

2.2 Modely dobrovolnictví

Interní model:

Zdravotnické zařízení si celý program řídí, organizuje a realizuje samo, nespolupracuje tedy s nestátní neziskovou organizací (dále jen NNO), v tomto případě je tedy vhodné, aby program vycházel z platných pravidel pro akreditované dobrovolnické programy Ministerstva vnitra ČR. Tento model dobrovolnictví funguje např. ve FN Motol, či v DLBSH v Rajhradě.

Externí model:

Partnerem zdravotnického zařízení je NNO, která se zaměřuje na dobrovolnické programy, má svoje dobrovolníky, které do nemocnice vysílá. Podmínkou spolupráce je, že nemocnice není obchodní společností (a.s., s.r.o.), protože v opačném případě by

²¹ <http://www.dobrovolnik.cz/management-dobrovolnictvi/dobrovolnicka-centra-a-programy/>
Dostupné 11. 1. 2013.

²² NOVOTNÝ, M. a kol., *Využití dobrovolníků v nemocnicích*, Praha: HESTIA, 2001, s. 4.

nemohla NNO žádat u Ministerstva vnitra o udělení akreditace a následně by nemohla požádat o dotace na kompletní zajištění dobrovolnického programu.²³

Vysílající organizace má udělenou akreditaci od MVČR, má s přijímající organizací uzavřenou písemnou smlouvu a zajišťuje „přísun“ dobrovolníků. Provádí nábor, evidenci, školení, supervize dobrovolníků. Uzavírá s dobrovolníky smlouvy, pojištění nebo přispívá na náklady spojené s výkonem dobrovolnictví (cestovné, stravné).

Přijímající organizace spolupracuje s NNO na základě písemné smlouvy, vybírá si dobrovolníky, o jejichž služby má zájem, nabízí jim zázemí pro dobrovolnickou činnost a má koordinátora nebo kontaktní osobu.²⁴

Smíšený model:

Do smíšeného modelu se řadí nemocnice, které založí neziskovou organizaci, jež daný program realizuje, nebo nadaci či nadační fond, který program financuje.²⁵

2.3 Dobrovolník v nemocnici

„Dobrovolnictví v nemocnicích klade celkem vysoká nároky na organizaci systému dobrovolnictví a následnou koordinaci činnosti dobrovolníků. Podobně je tomu i v dalších zařízeních s poměrně přesnými pravidly a jasnou strukturou, jako jsou domovy seniorů, sociální ústavy a jiné. Z těch důvodů, ale i z důvodů ochrany pacientů a samotných dobrovolníků, musí i dobrovolnictví mít jasná pravidla a zapadat do systému péče o pacienty a klienty. Dobrým cílem je vytvoření dlouhodobého, funkčního systému dobrovolnictví, který nenarušuje léčebný provoz v nemocnicích a zároveň vhodně doplňuje práci odborného personálu tam, kde je to možné. Tím se postupně stává součástí komplexní péče o pacienty.

Při organizaci dobrovolnictví jde také o to, aby se podařilo udržet nadšení a spontaneitu dobrovolníků a zároveň vše zorganizovat tak, aby se na dobrovolníkovu pomoc mohl příjemce (nemocnice a konkrétně pacienti) spolehnout.“²⁶

²³ KOŘÍNKOVÁ, I. *Metodické doporučení pro zavedení dobrovolnického programu v nemocnicích v souladu s procesy řízení rizik a bezpečnosti pacientů*, Praha: MZČR, 2009.

²⁴ *Jobrotation a dobrovolnická činnost*, Přerov, 2006, s. 14-15.

²⁵ NOVOTNÝ, M. a kol., *Využití dobrovolníků v nemocnicích*, Praha: HESTIA, 2001.

²⁶ NOVOTNÝ, STARÁ, I., *Dobrovolníci v nemocnicích*, Praha: HESTIA, 2002, s. 8.

2.4 Druhy dobrovolnické činnosti

Dlouhodobé: pravidelné návštěvy dobrovolníka za účelem rozhovorů, četby, luštění křížovek, procházek, hraní her s pacientem.

Jednorázové: při kulturních, výtvarných a jiných akcí v areálu nemocnice, pomáhají dobrovolníci pacientům při seberealizaci nebo jako jejich doprovod.

Specifické: speciální školení dobrovolníků pro onkologická oddělení, oddělení paliativních lůžek, spinálních jednotek, anesteziologicko-resuscitačních oddělení (dále jen ARO), jednotky intenzivní péče (dále jen JIP) nebo speciální výcvik dobrovolníků pro trénování paměti, muzikoterapii, canisterapii, aj...²⁷

2.5 Organizační struktura

Ještě před realizací dobrovolnického programu v nemocnici je nutno zajistit bezpečnost všem osobám, které se podílí na programu. Je tedy velmi důležité vytvořit organizační strukturu, která zahrnuje:

- Interní garant programu: schvaluje, podporuje, prezentuje program „zevnitř“.
- Garant programu za spolupracující NNO: schvaluje, podporuje, prezentuje tu část programu, která se týká NNO a vyplívá z akreditace u MVČR, dále koordinuje přípravu nových projektů pro daný program, komunikuje se sponzory, zajišťuje vedení účetnictví, žádosti o granty...
- Koordinátor dobrovolníků: je klíčovou osobou v programu, komunikuje s dobrovolníky, podporuje je, motivuje, provádí jejich nábor, školení, vede jejich evidenci, je v úzkém kontaktu s kontaktními osobami na jednotlivých klinikách či odděleních, zpracovává výroční zprávy.
- Kontaktní osoba: je zastoupena vybranou osobou z řad personálu dané kliniky nebo oddělení, dohlíží na správné fungování programu, činnosti dobrovolníka, nové dobrovolníky seznamuje s chodem oddělení.

²⁷ KOŘÍNKOVÁ, I. *Metodické doporučení pro zavedení dobrovolnického programu v nemocnicích v souladu s procesy řízení rizik a bezpečnosti pacientů*, Praha: MZČR, 2009, s. 5-6.

- Supervizor²⁸: účastní se vstupního školení dobrovolníků, vede supervize²⁹ skupinové popřípadě individuální.

2.6 Podmínky vstupu dobrovolníka do nemocnice

Poté co se potencionální dobrovolník rozhodne pro výkon dobrovolnické činnosti v nemocnici, vyhledá dobrovolnické centrum (dále jen DC), nebo NNO, která dobrovolníky do dané nemocnice vysílá. Budoucí dobrovolník je kontaktován koordinátorem daného programu, aby se zúčastnil **informativní schůzky**. Při této schůzce proběhne vstupní pohovor s koordinátorem, dobrovolníkovi je ve stručnosti představen daný program nemocnice, možnosti jeho uplatnění. Dobrovolník při této příležitosti vyplní tzv. **registrační kartu**, kam uvede podstatné náležitosti (iniciály, adresu, kontaktní telefon, e-mail, program, ve kterém se chce realizovat), následně je mu sdělen následující nejbližší termín **vstupního kurzu**.

Vstupní kurz, je zpravidla 1-3 denní (dle pravidel dané NNO či DC), vede ho koordinátor dobrovolníků a je běžnou praxí, že se kurzu účastní také supervizor nebo kontaktní osoby z jednoho i více oddělení nemocnice. Velmi vítání jsou také „ostřílení“ dobrovolníci, kteří přijdou na kurz předat svoje nabitě zkušenosti, budoucí dobrovolníky namotivují, podpoří a zodpoví jejich dotazy.

Na kurzu je dobrovolník do detailu seznámen s daným programem, se zásadami BOZP, s případnými nevhodnými činnostmi a způsoby zacházení s pacientem (podávání jídla, pití, manipulace s pacientem, případně opuštění oddělení s pacientem bez vědomí zdravotnického personálu) a je poučen o svých právech a povinnostech. Nedílnou součástí kurzu jsou nácviky modelových situací, do kterých se dobrovolník může při výkonu své dobrovolné činnosti dostat (přehnané reakce pacientů, rodiny či personálu, pozitivní i negativní).

Na kurzu se opakovaně probírána a zdůrazňována **základní role dobrovolníka** v nemocnici, tato role je dobrým námětem pro modelové situace, kdy si dobrovolník v rámci hry/divadla tuhle roli vyzkouší:

²⁸ Supervizor – je zkušený a proškolený osoba vedoucí supervizi, která poskytuje dané osobě zpětnou vazbu.

²⁹ Supervize – jejím smyslem je rozvíjet profesní dovednosti, posilovat vztahy a nacházet řešení v problémových situacích nebo těmto situacím předcházet.

- Dobrovolník nenahrazuje zdravotnický personál, pouze doplňuje práci tam, kde je potřeba.
- Dobrovolník není „pracovníkem v pomáhající profesi“, v roli lékaře, sestry, fyzioterapeuta, sociálního pracovníka, i kdyby měl odpovídající vzdělání, znalosti, dovednosti.
- Hlavním privilegiem dobrovolníka je poskytnutí lidského kontaktu, podpory člověku, který je v danou chvíli nemocný či hendikepovaný a může posílit nebo probudit jeho motivaci k léčbě a uzdravení.
- Dobrovolník vykonává pouze ty činnosti, které jsou předem dohodnuté s koordinátorem a personálem.³⁰

Tři principy bezpečné dobrovolnické činnosti:

1. Orientace na zdraví, ne na nemoc a diagnosu.
2. Orientace na přítomnost, ne na minulost či budoucnost pacienta.
3. Orientace na momentální činnost, ne na výsledek svého působení.³¹

Dle metodiky zpracované MUDr. Ivanou Kořínkovou je nutné věnovat pozornost také motivacím dobrovolníka ve zdravotnickém zařízení:

„Vhodné:

Ideální dobrovolník má naplněny své základní životní potřeby a nabízí část svého volného času, energie a dovedností tam, kde je to potřeba. Potřeba pacienta (klienta) je prvořadá, dobrovolník má zájem o efektivní pomoc a ne o „zajímavý příběh“.

Nevhodné:

Když je potřeba dobrovolníka pomáhat větší, než jsou skutečné potřeby klienta nebo pacienta, je dobrovolník náchylný k překračování bezpečných hranic své role. Upřednostněním svých vlastních potřeb si může sám způsobovat nesoulad ve vztahu s klientem a je více závislý na vnějším potvrzení výsledků své činnosti. Když dobrovolníkův zájem „profesionálně“ vstupovat do příběhu a potíží pacienta převládá nad „pouze“ lidským dobrovolnickým kontaktem, v podstatě „klame“ pacienta nebo klienta,

³⁰ KOŘÍNKOVÁ, I. *Metodické doporučení pro zavedení dobrovolnického programu v nemocnicích v souladu s procesy řízení rizik a bezpečnosti pacientů*, Praha: MZČR, 2009, s. 11.

³¹ KOŘÍNKOVÁ, I. *Metodické doporučení pro zavedení dobrovolnického programu v nemocnicích v souladu s procesy řízení rizik a bezpečnosti pacientů*, Praha: MZČR, 2009, s. 11-12.

protože jako dobrovolník nemůže pacientovi skutečně naplnit a splnit profesionální službu, na kterou má právo jen odborník odpovídající profesi.³²

Po kurzu je nutností, aby vyškolený dobrovolník dodal výpis z rejstříku trestů, popř. potvrzení od lékaře, pokud to dané DC nebo NNO vyžaduje.

Následuje uzavření smlouvy o dobrovolnické činnosti, jež vymezuje dobrovolnickou činnost, práva a povinnosti dobrovolníka v nemocnici, zahrnuje i písemný dodatek ve formě závazku **mlčenlivosti** (viz příloha P. 1), **kodex dobrovolníka** (viz příloha P. 2). Dle daného DC, nebo NNO může smlouva obsahovat i čestné prohlášení dobrovolníka, že si není vědom žádných zdravotních omezení, nebo pravidla BOZP, ustanovení o **pojištění**, pro případ odpovědnosti za škodu na majetku a na zdraví pacienta i na svém vlastním zdraví (dle NDC HESTIA a DC MOTOL má dobré a výhodné podmínky pro pojištění dobrovolníků např. Hasičská vzájemná pojišťovna).

Smlouva může také obsahovat i ustanovení, podle kterého je dobrovolník povinen účastnit se **supervizních setkání** v dohodnutém rozsahu. Smlouva se obvykle uzavírá na dobu 1 roku a po uplynutí stanovené doby se opět prodlužuje **Dodatkem ke smlouvě** o 1 rok.

³² KOŘÍNKOVÁ, I. *Metodické doporučení pro zavedení dobrovolnického programu v nemocnicích v souladu s procesy řízení rizik a bezpečnosti pacientů*, Praha: MZČR, 2009, s. 12.

3 DOBROVOLNICTVÍ V JIHLAVSKÉ NEMOCNICI

3.1 Nemocnice Jihlava

3.1.1 Historie

Ve středověku, kam datujeme počátky dnešních nemocnic, plnila zařízení funkci nejen nemocnice, ale i funkci chorobince a starobince někdy i leprosária. Mezistupněm mezi středověkými špitály a novověkými nemocnicemi byli lazarety. V Jihlavě takový lazaret vznikl r. 1754, který sloužil převážně vojenským potřebám. Město Jihlava se rozhodlo zřídit první vlastní městskou nemocnici, která nesla název Městská nemocnice u sv. Lazara. Byla otevřena r. 1802 a postupem času se ukázala jako nedostačující. Roku 1849 byl položen základní kámen nové nemocnice, která roku 1856 získala statut „všeobecné „ nemocnice. Tento ústav již neměl charitativní poslání, ale poskytoval předpoklady k léčení chorob, které vyžadují hospitalizaci a ošetřování. Na počátku 20. století nastoupilo do nemocnice na 20 řádivých sester do rolí ošetřovatelek a pomocných sil v kuchyni a prádelně. Další vývoj nemocnice byl přerušen 1. světovou válkou. Další rozvoj nemocnice a zkvalitňování poskytovaných služeb nadále rostly až do 70. let 20. století, kdy kapacitně a prostorově nemocnice přestala vyhovovat. V 80. letech rozvoj nemocnice pokračoval a v tu dobu znovu probíhala snaha o realizaci výstavby nové nemocnice. Další etapa stavby byla zahájena v roce 1973. Jak se nová část nemocnice dostavovala, otvíraly se nové stanice a oddělení. V roce 1979 hemodialyzační stanice, 1980 lůžková část ARO, 1981 diagnostický pavilon, kam se nastěhovalo oddělení klinické biochemie, transfuzní stanice a rentgenologické oddělení, 1983 budova interních oborů: radioterapeutické, interní, kožní, neurologické a plicní oddělení. 1988 bylo otevřeno oddělení dlouhodobě nemocných (dále jen ODN).³³

3.1.2 Současnost

Novodobá historie jihlavské nemocnice se začala psát v roce 1992, došlo ke vzniku samostatných organizací, mezi nimi i Nemocnice Jihlava a Poliklinika Jihlava, navýšily se počty ambulancí. V roce 1994 byla otevřena nová budova nemocnice, kam se nastěhovalo

³³ *Almanach ke 160. výročí založení Nemocnice Jihlava*, Ekon, Jihlava 2009.

oddělení gynekologicko-porodnické, oční a dětské, v roce 1995 se sem přistěhovala i ortopedie. V květnu 2001 po změnách v územně správním uspořádání České republiky, do té doby Jihlavský kraj přejmenoval na Kraj Vysočina a je nyní zřizovatelem Nemocnice Jihlava. Do roku 2002 byla nemocnice rozdělena do dvou objektů (tzv. „staré a nové nemocnice“) a to působilo řadu problémů, v tomto roce byla dokončena dostavba nové budovy, realizace této dostavby znamenala výrazný krok kupředu ve zkvalitňování péče o pacienty. V dostavbě je umístěno ARO s pěti lůžky, včetně akutního příjmu, dále centrální operační sály, jednotky intenzivní péče pro chirurgické obory, centrální sterilizace a ambulantní trakt s chirurgickými, traumatologickými a ortopedickými ambulancemi. Do suterénu dostavby bylo umístěno patologicko-anatomické oddělení. V dostavbě se nachází mimo jiné také nemocniční lékárna, administrativní úsek a vedení nemocnice.

Od roku 2004 bylo v nevyužívaných prostorech bývalých operačních sálů gynekologicko-porodnického oddělení ve spolupráci s Prvním privátním chirurgickým centrem v Hradci Králové vytvořeno Centrum asistované reprodukce SANUS.

V roce 2006 získalo onkologické oddělení díky zlepšení kvalitativní a kvantitativní péče o onkologické pacienty (např. nový lineární urychlovač uvedený do provozu v r. 2004) statut Komplexního onkologického centra, kdy v součinnosti s tímto centrem pracuje sedm onkologických mezioborových komisí (chirurgická, gynekologická, urologická, ortopedická, neurologická, pneumologická a otorhinolaryngologická).

V roce 2008 navázala nemocnice spolupráci s Kardiocentrem Hluboká nad Vltavou a během tohoto roku vzniklo privátní pracoviště miniinvazivní kardiologie Kardiocentrum Vysočina a. s., které spolupracuje s nově vzniklým kardiologickým oddělením v nemocnici. V prosinci téhož roku získala Nemocnice Jihlava certifikát kvality od Spojené akreditační komise ČR a je „Akreditovaným zdravotnickým zařízením“.³⁴

V polovině roku 2011 byl spuštěn pilotní projekt e@mbulance. Jde o rezervační systém elektronického objednávání pacientů do ambulancí v nemocnici. Pacienti se objednávají na plánovaná neakutní vyšetření buď v zbudovaném kontaktním centru u pracovnice osobně, telefonicky, nebo sami z domu přes internet.

Poslední velkou úpravou jihlavská nemocnice prošla v roce 2012, kdy byl dostaven a otevřen PAVILON urgentní a intenzivní péče, který pojme na 40 lůžek intenzivní péče pro

³⁴ *Almanach ke 160. výročí založení Nemocnice Jihlava*, Jihlava: Ekon, 2009.

řadu oborů, které byly do té doby rozesety po nemocnici na jednotlivých odděleních (JIP). Do celé jedné poloviny pavilonu se přemístilo infekční oddělení, původní budova v areálu nemocnice z 50. let byla v havarijním stavu a již nesplňovala technické požadavky. Do přízemí nového pavilonu byly umístěny akutní a příjmové ambulance napříč spektrem oborů. Velkým přínosem pavilonu je vybudovaný tunel vedoucí k heliportu záchranné služby, která s nemocnicí sousedí. Díky tunelu jsou pacienti v nemocnici rychleji a odpadla tím do té doby běžná praxe, kdy bývali pacienti z vrtulníku překládáni do sanitky a teprve poté přepraveni do nemocnice.³⁵

3.1.3 Nemocnice v číslech

Nemocnice Jihlava je krajská nemocnice, byla zřízena Krajským úřadem na základně zřizovací listiny dne 31. 3. 2003. V současnosti je celý areál nemocnice na ulici Vrchlického 59, Jihlava 586 33. Je to organizace poskytující zdravotní péči, v níž je zahrnuta ambulantní a lůžková základní a specializovaná diagnostická a léčebná péče, lékárenská činnost a nezbytná preventivní péče. Organizace prování vědeckou, vzdělávací a informační činností ve zdravotnictví. Touto činností se rozumí klinické hodnocení účinků léků a nové zdravotní techniky, postgraduální výchova zdravotnických pracovníků a jiné.³⁶

V jihlavské nemocnici pracuje 165 lékařů, 7 farmaceutů, 562 zdravotních sester, 262 ostatního zdravotnického personálu (sanitáři, ošetřovatelky, zdravotní pracovníci pracující pod dohledem) a 191 technickohospodářských a provozních pracovníků a dělníků. Nemocnice disponuje 18 samostatnými odděleními a 89 ambulancemi, celkový počet lůžek je 756, z toho 47 je intenzivních. V roce 2011 bylo hospitalizováno celkem 24 310 pacientů, ambulantně ošetřených pacientů bylo 351 021. Počet předem plánovaných operací - 5 507, akutních operací - 2 143.³⁷

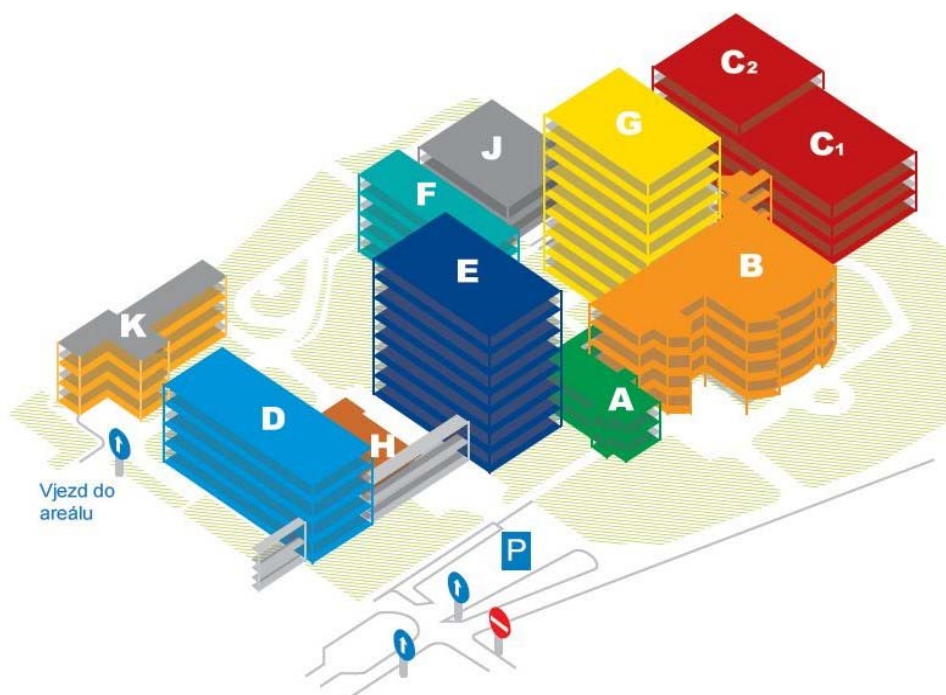
(Výše uvedené údaje jsou za rok 2011)

³⁵ <http://srv-intranet/puip/SitePages/DomovskaStranka.aspx>. Dostupné dne 4. 3. 2013.

³⁶ <http://www.nemji.cz/zakladni-informace/d-1092/pl=1264>. Dostupné dne 6. 3. 2013.

³⁷ *Výroční zpráva za rok 2011*, Nemocnice Jihlava, 2012.

3.1.4 Plán nemocnice

Pavilon A: hlavní vstup do nemocnice, informační centrum, kontaktní centrum, lékárna, ORL ambulance.

Pavilon B: patologicko-anatomické oddělení, ambulance ortopedická, urologická, ARO, centrální operační sály, centrální sterilizace, chirurgická JIP, ředitelství nemocnice.

Pavilon C₁: centrální příjem, ambulance traumatologická, chirurgická, kardiologická, interní, multioborové JIP (neurologická, traumatologická, kardiologická, interní).

Pavilon C₂: infekční oddělení, infekční JIP, infekční ambulance.

Pavilon D: oddělení RTG, hematologicko-transfúzní odd., OKMBI, ústavní knihovna.

Pavilon E: oddělení radiační onkologie, onkologická JIP, kardiologie, interny, chirurgie, kožní, ORL, neurologické, plicní a urologické.

Pavilon F: ambulance rehabilitace, geriatrická ambulance, ODN 1, stanice paliativní péče, ODN 2, hemodialýza, odd. rehabilitace.

Pavilon G: odborné dětské ambulance, magnetická rezonance, dětské oddělení – malé děti, JIP, velké děti, oddělení traumatologické, gastroenterologické, ortopedické, odd. plastické chirurgie, gynekologické, SANUS, porodnické, ambulance gynekologie, odd. dětské, oční, ambulance oční, klinický psycholog.

Pavilon H: ozařovny, lineární urychlovač.

Pavilon J: stravovací provoz.

Pavilon K: bývalý infekční pavilon.³⁸

³⁸ <http://srv-intranet/nem/SitePages/PlanArealu.aspx>. Dostupné dne 4. 3. 2013.

3.2 Vysílající organizace

Dobrovolnictví v jihlavské nemocnici funguje podle externím modelu (viz kapitola č. 2.2. Modely dobrovolnictví) a v rámci svého dobrovolnického programu spolupracuje se třemi vysílajícími organizacemi. V nemocnici byla v roce 2010 zřízena pozice koordinátorky dobrovolníků pro spolupráci s NNO. Tyto organizace dobrovolníky vybírají, školí, pořádají pro ně různé akce, semináře, supervize. Všechny organizace mají akreditovaný dobrovolnický program u MVČR, každoročně žádají o dotace na provoz a činnost dobrovolnického programu, mimo MVČR poskytují organizacím finanční prostředky i Kraj Vysočina, Magistrát města Jihlavy, místní firmy a občané drobnými sponzorskými dary.

Koordinátorka z nemocnice se v každé NNO zúčastnila vstupního školení pro budoucí dobrovolníky. Všechny organizace mají velmi kvalitně postavený systém školení a velmi kvalitně zpracované interní metodiky, které vychází ze zákona o dobrovolnické službě a z podmínek pro udělení akreditace.

Jednotlivé kurzy mají rozděleny do tematických bloků, modelových situací a poutavých přednášek (Hospicové hnutí Vysočina má navíc do kurzu zahrnuté přednášky z oblasti paliativní medicíny). Poté co je dobrovolník proškolen a jsou zajištěny ostatní náležitosti a k výkonu své dobrovolné činnosti si vybere Nemocnici Jihlava, koordinátor z vysílající organizace kontaktuje koordinátorku z nemocnice. Ta si s budoucím dobrovolníkem dohodne schůzku, kde mu představí program, seznámí ho s právy a povinnostmi a informuje ho o možnostech zapojení do programu. Již při první kontaktu je dobrovolník prověřován, zda je vhodným kandidátem pro zvolenou dobrovolnickou činnost (vzhledem k jeho motivaci, vystupování apod.). Je jen na koordinátorce z přijímající organizace, zda dobrovolníka vpustí do programu.

Spolupráce s NNO od roku:

- 2010: Centrum pro rodinu a sociální péči Vysočina, akreditace od roku 2007.
- 2010: Oblastní charita Jihlava, akreditace od roku 2003.
- 2011: Hospicové hnutí Vysočina, akreditace od roku 2011.

3.2.1 Centrum pro rodinu a sociální péči Vysočina

Centrum pro rodinu a sociální péči Vysočina vzniklo v roce 2007 s hlavním cílem podporovat tradiční rodinné hodnoty ve společnosti. Od října 2010 zřídilo Centrum provozovnu v Třešti, kde nabízí volnočasové aktivity pro rodiny s dětmi.

Nabízí společné prostory a služby rodinám, kdy jsou celé rodiny nebo jejich členové prostřednictvím připravených programů zapojovány do jimi vybraných volnočasových aktivit, vzdělávání nebo aktivizačních služeb.

Cílové skupiny: rodiny, rodiče, děti, senioři, mládež, manželé.

Programy: klub kojenců, klub maminek, pohybové aktivity, cvičení, zpívání, herna, tvořivé dílny, výtvarné kurzy, katecheze³⁹ a jiné.

Dále nabízí vzdělávací kurzy a odborné semináře: kurzy jazyků nebo efektivního rodičovství, první pomoci, snižování nadváhy nebo kurzy PC pro seniory.

Dobrovolnický program funguje v CPR od samého začátku vzniku organizace a neustále se vyvíjí. Jeho podstatou je zpříjemnit život sociálně izolovaným občanům (převážně handicapovaným a seniorům). Od roku 2010 se rozšířilo působení dobrovolníků o službu pro děti, které jsou hospitalizovány v jihlavské nemocnici. V témže roce v Centru pro rodinu a sociální péči vznikla samostatná „odnož“ centra s názvem Centrum pro rodinu Vysočina (dále jen CPR) které zajišťuje prioritně dobrovolnický program.

CPR nabízí dva druhy programů, kde se mohou dobrovolníci realizovat:

Program Návštěvy

Hlavním cílem Návštěv je nabídnout mladým lidem zapojení se do této činnosti, nezištně pomoci druhým osobám, porozumět jim a podpořit je. Dobrovolníci chodí na návštěvy ve dvojicích a jsou převážně z řad studentů střední a vyšších odborných škol. Senioři, nemocné a handicapované navštěvují zpravidla jednou týdně, kdy si chodí s klienty popovídat, předčítat knihu nebo jdou na společnou procházku.

Program Návštěvy se realizuje v:

- Tyflo centrum Vysočina Jihlava
- Domov pro seniory Jihlava – Lesnov

³⁹ Katecheze – celistvé a systematické vyučování dětí, mládeže i dospělých za účelem výchovy ve víru ke křesťanství

- Občanské sdružení Život 90, Jihlava
- Nemocnice Jihlava: ODN, onkologie, Stanice paliativní péče (dále jen SPP)
- Dům s pečovatelskou službou Nová Říše

Program Pohádky

Dobrovolníci z řad studentů chodí pravidelně ve skupinkách hrát maňáskové divadlo dětským pacientům v Nemocnici Jihlava. Touto činností pomáhají dobrovolníci rozveselit a rozptýlit hospitalizované děti, a tím přispívají ke zlepšení jejich psychického i fyzického zdravotního stavu.⁴⁰ Tato dobrovolnická aktivita získala v roce 2010 1. místo v sociální oblasti v Kraji Vysočina jako **Skutek roku**.⁴¹

3.2.2 Oblastní charita Jihlava

Oblastní charita Jihlava (dále jen OCHJ) je jednou z 10 charit brněnské diecéze. OCHJ působí na Jihlavsku od roku 1992. Organizace se zaměřuje na poskytování širokého spektra sociálních služeb: na pomoc seniorům, dlouhodobě nemocným, nemohoucím, nevyлéčitelně nemocným, sociálně slabým, vyloučeným i jejich rodinám. Poskytuje také programy sociální rehabilitace, podpůrné programy pro dlouhodobě nezaměstnané, dále programy pro školy a mládež v oblasti využití volného času a prevence, pro etnické minority a jiné. Do všech svých aktivit charita hojně zapojuje i dobrovolníky.

V roce 2011 získala OCHJ hlavní cenu v soutěži Firma Vysočiny v oblasti služeb. Každý rok na začátku prosince vyhláší OCHJ anketu dobrovolníka roku DOBROCH (v roce 2012 již 9. ročník), akce je sice pořádaná charitou, ale zahrnuje a předává ceny dobrovolníkům z ostatních dobrovolnických center v Jihlavě (Hospicové hnutí Vysočina i CPR). Celý slavnostní večer se odehrává v duchu přátelské atmosféry, je protkán hudebními a tanečními vystoupeními uživatelů služeb i dobrovolníků. Navrhnout dobrovolníka na cenu DOBROCH může např. koordinátor daného programu, klient se kterým dobrovolník spolupracuje, za kterým dochází, nebo i ostatní dobrovolníci. Na předávání jsou zváni všichni dobrovolníci (i ti nenominovaní), spolupracující organizace

⁴⁰ Centrum pro rodinu a sociální péči Vysočina, *Zpráva o činnosti za rok 2010*.

⁴¹ <http://www.centrumrodin.cz/content/text/cz/?dobrovolnictvi/navstevy>. Dostupné dne 8. 3. 2013.

a široká veřejnost, tak i zástupci statutárního města Jihlavy. V roce 2012 tuto anketu vyhrála dobrovolnice dlouhodobě navštěvující ODN Nemocnice Jihlava.

Oblasti působení „charitních“ dobrovolníků:

Sociální a zdravotní oblast:

- Charitní ošetrovatelská služba Jihlava, Charitní pečovatelská služba v Kostelci, Kamenici u Jihlavy, Nové Říši, Telči, Dačicích a v Lukách nad Jihlavou
- Farní charity Třešť, Dačice a Telč
- Domov pro seniory Stříbrné Terasy Jihlava
- Domácí hospicová péče Bárka
- Život 90 Jihlava
- Nemocnice Jihlava
- Denní a týdenní stacionář Jihlava⁴²

Ve výše uvedených organizacích pracují dobrovolníci převážně se seniory a zdravotně znevýhodněnými občany, kteří se nacházejí v situaci, kdy jim ubývá potřebných sil pro zajištění péče o vlastní osobu a chod domácnosti. Dobrovolníci docházejí ke klientům domů, do zařízení pro seniory, nebo do nemocnice (od konce roku 2010), kde jim zajišťují společnost, doprovází je k lékaři, na nákupy, na procházky...

Služby sociální prevence:

- Centrum primární prevence Vrakbar, Nízkoprahový klub Vrakbar: zajišťuje preventivní programy pro školní kolektivy a odpolední nízkoprahový klub pro mládež a terénní práci jako jeho součást. V klubu je mladým nabídnuta alternativa pro trávení jejich volného času a pomoc při řešení obtížných životních situací.
- Centrum u Větrníku: poradenské a kontaktní centrum, víceúčelové centrum pro osoby ohrožené drogovou závislostí, jejichž cílem je poskytování kvalitních a komplexních služeb v oblasti sekundární a terciální prevence.
- Erko: nízkoprahové zařízení pro děti a mládež, jehož posláním je podpora dětí a mládeže především romského etnika ve věku od 3 do 18 let.

⁴² Oblastní charita Jihlava, *Výroční zpráva 2011*.

- Klubičko: sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, hlavním cílem je poskytnutí pomoci a podpory všem rodinám, kteří si nacházejí v nepříznivé situaci, neví si rady a vychovávají děti od 3 do 6 let.
- Restart: vzdělává a podporuje nezaměstnané lidi se sociálními handicapami a lidi s nízkou úrovní vzdělání. Cílem Restartu je zvyšování kvalifikací těchto lidí, kdy mají možnost uplatnit se na trhu práce a zabránit tak sociálnímu vyloučení.
- Adapta Jihlava: poskytuje poradenství a pomoc osobám se zdravotním, mentálním a kombinovaným postižením ve formě sociální integrace, nezávislosti, samostatnosti a celkového zlepšení kvality života aby tito uživatelé byli co nejméně závislí na svém okolí.
- Odrazový můstek: pro nezaměstnané osoby s cílem zvýšit jejich motivaci a sociální kompetence a zajistit lepší orientaci na trhu práce.
- Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež ZASTÁVKA Telč – poskytuje podporu, bezpečí a pomoc mladým lidem, aby byli schopní se podílet na řešení svých obtíží.⁴³

V oblasti sociální prevence působí ti dobrovolníci, kteří mají chuť poznávat nové lidi a věci při práci s mládeží, dobrovolníci se zde podílí např. na aktivitách volnočasového charakteru, ve vzdělávacích programech, v přímém kontaktu s uživatelem služby v zařízení i v terénu. Jedinou podmínkou pro dobrovolnictví je stanovená hranice 18 let.

Ostatní:

- Tříkrálová sbírka: tradiční oslovování dárců na veřejnosti a v domácnostech za účelem vybrání finanční hotovosti za účelem pomoci lidem v nouzi v ČR i v zahraničí.

Do této akce se každoročně zapojuje velký počet jednorázových dobrovolníků (v roce 2011 jich bylo přes 700 a koledovalo se ve 134 obcích v oblastní působnosti OCHJ).⁴⁴

⁴³ Oblastní charita Jihlava, *Výroční zpráva 2011*.

⁴⁴ Oblastní charita Jihlava, *Výroční zpráva 2011*.

3.2.3 Hospicové hnutí Vysočina

Hospicové hnutí – Vysočina (dále jen HHV), je stabilní, profesionální a vyhledávanou součástí sítě poskytovatelů hospicové péče, uznávanou odborníky i klienty pro vysokou odbornost a lidský přístup. Hlavní posláním organizace je „pomáhat lidem ohroženým izolací v období vážné nemoci, stáří, umírání a v době po úmrtí někoho blízkého“.⁴⁵

HHV vzniklo v roce 2000, kdy se hlavní středisko organizace otevřelo v Novém Městě na Moravě, později se otevřelo středisko i v krajském městě v Jihlavě. Při poskytování služeb vychází z individuálních potřeb klienta i jeho rodiny. Pomáhají naplnit právo umírajících zvolit si způsob prožití posledních dnů svého života.

Poskytované služby:

- Domácí hospicová péče: poskytování všestranné pomoci rodině, která pečuje o umírajícího člověka, rodina je zaškolená v ošetrovatelské péči, kdy se za pomoci zdravotnického personálu z HHV o umírajícího stará.
- Domácí zdravotní péče: poskytování zdravotních úkonů, které jsou v kompetenci zdravotních sester, v domácím prostředí klienta (převazy, měření krevního tlaku, aplikace injekcí, a jiné).
- Odlehčovací služby: slouží převážně rodinám, které dlouhodobě pečují o příbuznou osobu, která je na jejich péči závislá. Rodina si tak odpočine, načerpá nové síly, popř. si vyřídí potřebné záležitosti.
- Rodinný pokoj: speciálně upravený pokoj s hospicovým lůžkem je v provozu v nemocnici Nové Město na Moravě, na oddělení dlouhodobě nemocných od března 2012. Slouží pacientům v terminálním stavu a jejich rodinám, kteří nemají možnost postarat se o umírajícího doma, ale zároveň chtějí prožít poslední okamžiky jeho života.
- Poradna Alej: nabízí pomoc lidem v těžkém životním období, kdy prožívají těžkou nevyléčitelnou nemoc v rodině, kdy život člověka končí a jeho blízcí jej ztrácejí a kdy se ocitnou v situaci, když život člověka již skončil a oni tu zůstali.

Dobrovolnictví v HHV má svá specifika, od výše uvedených vysílajících center se liší tím, že svoji činnost zaměřuje na oblast paliativní medicíny. Proto i dobrovolníci prochází speciálním školením, kterého se účastní psycholog, součástí školení jsou

⁴⁵ www.hhv.cz/index.php?nid=9611&lid=cs&oid=2022618. Dostupné dne 13. 2. 2013.

i přednášky lékařů, kteří se v oblasti paliativní medicíny pohybují (MUDr. Bohdan Trnka, lékař z ambulance bolesti Nemocnice Jihlava, prim. MUDr. Eva Balnerová, primářka ODN pod které spadá SPP).

Organizace, které dobrovolníci navštěvují:

Prvním impulsem pro zavedení dobrovolnického programu v hospicové HHV byla inspirace z německé Hospiz – AG Region z města Reutlingen. Na jaře roku 2003 byli vyškoleni první „hospicovní“ dobrovolníci a mezi první partnerské organizace patřil Domov seniorů Mitrov a Nemocnice Nové Město na Moravě – LDN.

V současné době navštěvují dobrovolníci z HHV:

- Nemocnice Nové Město na Moravě – LDN
- Domov seniorů Mitrov
- Dům klidného stáří Žďár nad Sázavou
- Domov pro seniory Jihlava - Lesnov
- Nemocnice Jihlava – SPP, onkologie⁴⁶

3.3 Dobrovolnictví

3.3.1 Historie

V jihlavské nemocnici se dobrovolníci začali objevovat již v roce 2007, v tomto roce proběhla jakási dohoda mezi CPR a primářkou ODN MUDr. Balnerovou a byla podložena písemnou smlouvou. Docházka dobrovolníků se týkala ODN, nebyla ustanovena žádná pravidla, v nemocnici nebyl koordinátor dobrovolníků, personál nebyl seznámen s dobrovolnickým programem a dobrovolníky, neexistovaly docházkové archy, jmenovky pro označení dobrovolníka, management nemocnice nebyl dopodrobna informován, prakticky nikdo nic nevěděl. V nemocnici nejsou za období od roku 2007 - 2010 zachovány žádné informace a dokumenty o dobrovolnících, o jejich docházce, vykonané činnosti.

Ve stejném roce chtělo CPR zavést dobrovolnický program s názvem Pohádky i na dětském oddělení, bohužel se tenkrát nesetkalo s pochopením tehdejší vrchní sestry, která celý návrh „smetla“ ze stolu, a tím to bylo na pár let všechno uzavřeno.

⁴⁶ www.hhv.cz/index.php?nid=9611&lid=cs&oid=2026143. Dostupné dne 14. 2. 2013.

3.3.2 Současnost

Je možné konstatovat, že přibližně od poloviny roku 2010 se dobrovolnický program v jihlavské nemocnici začal postupně rozvíjet. Před vstupem dobrovolníků na jednotlivá oddělení byla nutná informativní přednáška lékařům a zároveň i nelékařskému personálu, byl jim představen program a vize toho, na jakém principu má dobrovolnický program fungovat, jaká bude spolupráce s vysílajícími organizacemi, právní ošetření, pojištění dobrovolníků a řádné označení dobrovolníků, docházka atd... Tohoto nelehkého úkolu se zhostila koordinátorka z nemocnice. Nejdůležitější bylo přesvědčit vedoucího oddělení (primáře), poté už docházce dobrovolníků nestálo nic v cestě. Zpětně se dá říci, že se program vyvíjel a upravoval do roku 2012, nyní dobrovolnictví na vybraných odděleních funguje dobře. Zdravotnický personál ale i pacienti a jejich příbuzní si na dobrovolníky zvykl a berou je za součást poskytované péče v nemocnici.

3.3.3 Organizační struktura

Garant programu: náměstkyně pro ošetrovatelskou péči, drží nad programem „ochrannou ruku“.

Koordinátorka dobrovolníků: zdravotně sociální pracovnice, komunikuje s vysílajícími organizacemi, vede evidenční listy dobrovolníků na odděleních (viz příloha P. 3), eviduje docházku dobrovolníků, zajišťuje výrobu jmenovek pro dobrovolníky (viz příloha P. 4) řeší případné vzniklé problémy, vede vstupní pohovory s dobrovolníky, provádí je po odděleních a komunikuje s dobrovolníky, společně s kontaktními osobami organizuje akce pro pacienty ve spolupráci vysílajícími organizacemi a jejich dobrovolníky, jednotlivé akce fotograficky zaznamenává a předává dál ke zpracování tiskové mluvčí (viz příloha P. 5), předává zprávy o činnosti garantovi programu.

Kurzy:

- Management dobrovolnictví, Hestia, Praha 2010, školitel PhDr. Jiří Tošner a kolektiv.
- Certifikovaný kurz pro koordinaci dobrovolníků a dobrovolnických programů v systému zdravotní péče, Consult Hospital, Praha 2011-2012, garant a školitel MUDr. Ivana Kořínková a kolektiv.

Konference:

- Vliv zooterapie ve zdravotnických zařízeních, Dobrovolnické centrum FN Motol, Praha 2012.
- I SLOVA LÉČÍ, aneb dobrovolníci na onkologických pracovištích, Všeobecná fakultní nemocnice, Praha 2013.

Kontaktní osoby: zdravotnický personál na jednotlivých odděleních (převážně staniční sestry z jednotlivých oddělení) vytipovává vhodné pacienty, komunikuje s dobrovolníky, společně s koordinátorkou organizuje akce pro pacienty ve spolupráci vysílajícími organizacemi a jejich dobrovolníky, informuje pacienta o tom, že jeho dobrovolník v daný den nepřijde (z důvodu nemoci, časové tísně, aj.)

Externí konzultant: MUDr. Ivana Kořínková, 2x ročně supervize pro koordinátorku programu, řešení vzniklých problémů, překážek, motivační rozhovory s ostatními účastníky supervize (koordinátoři dobrovolnických programů z nemocnic po celé ČR).

PR: tisková mluvčí a ICT specialista, zajišťují propagaci dobrovolnictví na webu nemocnice a do místních novin, návrh a výroba letáků.

3.3.4 Oddělení kam dobrovolníci dochází

Dětské oddělení:

Dětské oddělení náleželo k prvním založeným po 2. světové válce. V současnosti poskytuje péči dětem od 0-19 let na pěti lůžkových stanicích (malé děti do 6 let, velké děti 6-19 let, JIP velkých dětí, novorozenecké odd., JIP neonatologická) celkem na 67 lůžkách. Dětské odd. poskytuje diagnostické a léčebné služby pro děti s onemocněním kardiovaskulárním, imunitním, gastrointestinálním, při akutních a recidivujících onemocněních cest dýchacích, při úrazech, intoxikacích aj..

Dobrovolnictví bylo na dětském oddělení zavedeno v roce 2010, dobrovolníky pro toto oddělení zajišťuje a školí CPR. Kontaktní osobou je zde vrchní sestra, která je dobrovolnictví velmi nakloněna a při zavádění dobrovolnictví na toto oddělení byla stěžejní osobou, co se kontaktu se zdravotnickým personálem týče.

1x týdně dochází dobrovolníci s programem Pohádky (viz kapitola č. 3.2.1 Centrum pro rodinu a sociální péči Vysočina), v roce 2012 byla rozšířena dobrovolnická činnost o různé herní aktivity s malými pacienty.

Oddělení dlouhodobě nemocných:

Léčí se zde dlouhodobé chronické bolesti, vedoucí ke ztrátě soběstačnosti, je zde poskytována komplexní rehabilitační péče pro pacienty po úrazech, při poruchách pohybového aparátu, cévních mozkových příhodách nebo operacích ortopedického aparátu. ODN má celkem 70 lůžek na 2 odděleních, průměrná doba hospitalizace u jednoho pacienta nepřesáhne většinou 3 měsíce, pokud je nutná delší doba léčení, řeší se tato situace přechodem na sociální lůžko, popřípadě překladem na jinou Léčebnou dlouhodobě nemocných v okolí. Součástí ODN je i pracovní terapie včetně nácvikové kuchyně.

Zájem dobrovolníků o docházku na ODN je velký, převládají individuální návštěvy za účelem rozhovorů, četby, procházek po areálu, hraní her nebo poslech hudby. Dobrovolníci dochází i do odpoledního programu na pracovní terapii, společně s pacienty vyrábějí rukodělné výrobky, výzdobu na oddělení nebo vaří. Ze skupinových aktivit dobrovolníků jsou velkým přínosem aktivizační programy, především trénování paměti nebo muzikoterapie. Kontaktní osobou je zde dokumentační sestra z oddělení.

Stanice paliativní péče:

SPP se nachází v 1. poschodí budovy ODN, otevřena byla v květnu roku 2011. Pacienti jsou hospitalizováni převážně ve dvoulůžkových pokojích (celkem 15 lůžek), návštěvy na tomto oddělení jsou neomezené a pro doprovázející je u každého lůžka připraveno pohodlné polohovatelné křeslo vhodné i k přenocování. Komplexní péče na tomto specifickém oddělení, zahrnuje péči o nemocné, u nichž již byly vyčerpány možnosti léčit vlastní závažné onemocnění, ale léčba i péče jsou zaměřeny na zmírnění příznaků nemoci. Péče zahrnuje přístup bio-psycho-sociálně-spirituální, rozhodující je zde pojetí kvality života, proto se na léčebném plánu podílí jak pacient, tak jeho blízcí. O pacienty se stará tým lékařů, zdravotních sester, ošetřovatelek s erudicí pro paliativní péči a léčbu bolesti, sociální pracovník, kněz, rehabilitační sestra a klinický psycholog. Za pobyt na SPP se připláčí za lůžko/den 250 Kč a poplatek zahrnuje nadstandardní vybavení pokoje, zázemí pro rodinné příslušníky, individuální výběr stravy a nutriční přípravky.

Dobrovolníci na SPP dochází od samého začátku především z HHV, jejichž dobrovolníci jsou speciálně školeni pro oblast paliativní medicíny. Výjimku zde tvoří zkušená dobrovolnice (řádová sestra) z OCHJ, která dochází za pacienty buď v církevním šatu ale již ve svém volném čase. Dobrovolníci jsou na tomto oddělení vřele vítáni i ze strany rodin hospitalizovaných pacientů. Kontaktní osobou je staniční sestra, která pacientovi nabídne možnost návštěvy dobrovolníka. Dobrovolnická činnost je zde založena výhradně na povídání, četbě, popř. procházkách po oddělení a to buď jenom s pacientem, nebo i s jeho rodinou.

Jednorázové akce dobrovolníků na ODN a SPP v roce 2012:

- Leden: Hudební vystoupení kapely Šoumeni.
- Únor: Fotografické momentky - dobrovolník amatérský fotograf, zachytil běžný život na ODN.
- Březen: Taneční vystoupení dětí z ERKA.
- Duben: Vítání jara: tanec a zpěv dobrovolníků pro pacienty.
- Květen: Čert a Káča: dobrovolnické divadlo.
- Červen: Muzikoterapie.
- Září: Keramická dílna - výroba keramických svícnů.
- Říjen: Poděkování dobrovolníkům - posezení nad kávou a zákusky s dobrovolníky navštěvující nemocnici, poděkování a předání drobného dárku.
- Listopad: Hudební vystoupení, Vítání podzimu.
- Prosinec: Mikuláš, Vánoční zpívání dobrovolníků.

Pravidelné akce dobrovolníků na ODN a SPP:

- Canisterapie: 2x do měsíce/dobrovolnický tým.
- Muzikoterapie: 2x do měsíce.
- Trénování paměti: 4x do měsíce.

Onkologie:

Oddělení poskytuje kompletní onkologickou péči (má statut Komplexního onkologického centra). Zajišťuje diagnostiku, cytostatickou, biologickou a hormonální

léčbu, léčbu zářením, podpůrnou, dispenzární a paliativní péči pro dospělé prakticky se všemi typy solidních zhoubných nádorů.

Dobrovolníci z CPR dochází na onkologii od poloviny roku 2010, z HHV od roku 2011. Kontaktní osobou na oddělení je staniční sestra, která šíří mezi pacienty informace o docházce dobrovolníků na oddělení a následně dobrovolníky k vybraným pacientům posílá.

Kardiologie:

Samostatné oddělení vzniklo v jihlavské nemocnici na počátku roku 2008, kdy se odloučilo od oddělení interního. Standardní lůžkové oddělení tvoří 2 jednotky A, B a speciální koronární JIP. Hlavní náplní činnosti je péče o pacienty s akutním koronárním syndromem, srdečním selháním, arytmiemi, aj., pro spádovou oblast kraje Vysočina.

Dobrovolnictví zde fungovalo od dubna 2010, kontaktní osobou byla staniční sestra z jednotky B. Na kardiologii docházela pravidelně 1x týdně jedna dobrovolnice. Bohužel hlavně pro nezáměr pacientů, který byl způsoben i velmi krátkou dobou hospitalizace (průměrně 3 dny), ale i neochotu zdravotnického personálu se v prosinci 2010 od dobrovolnických aktivit na tomto oddělení upustilo.⁴⁷

3.3.5 Canisterapie

Canisterapie je podpůrná terapie, při které se využívá kontaktu člověka se psem. Pes musí být pro tuto terapii speciálně cvičený a připravený. Své dovednosti pak dokazuje při speciálních zkouškách, které v ČR pořádá celá řada organizací. Přestože je v názvu slovo terapie, nemusí se vždy jednat o terapii profesionální.⁴⁸

Tento systém canisterapie je převzat z Dobrovolnického centra při Fakultní nemocnici Motol v Praze, během povinné praxe koordinátorky v rámci Akreditovaného kurzu v roce 2011-2012. V Motole byl před více než deseti lety zrealizován projekt „Nejen lidé pomáhají“ tehdejší studentkou 1. Lékařské fakulty Univerzity Karlovy Karolínou Eckschlangerovou, díky ní se začala canisterapie a následně i zooterapie praktikovat i u pacientů hospitalizovaných v nemocnicích po celé ČR.

⁴⁷ Zdroj www.nemji.cz. Dostupné dne 12. 3. 2013.

⁴⁸ Zdroj <http://dcmotol.cz/cs/canisterapie>. Dostupné dne 13. 3. 2013.

Canisterapii lze rozdělit na dva typy:

- Typ vedený profesionálem: psychologem, pedagogem, lékařem.
- Typ vedený laikem ve spolupráci s profesionálem: tento druh probíhá i v jihlavské nemocnici.

Dobrovolníky s pejsky do nemocnice vysílá OCHJ, platí pro ně stejné podmínky jako pro ostatní dobrovolníky (úvodní pohovor, školení, registrace, uzavření dohody), dále pak spolupracuje s koordinátorkou v nemocnici, vhodnost psa a jeho využití pro canisterapii v nemocnici posoudí koordinátorka při úvodním pohovoru. Pejsek se „zkouší“ jak např. reaguje na cizí lidi. Jsou pozvány sestry z oddělení, je okolo něho vytvořen rozruch, hluk, každý si ho hladí, občas je použita hrubší síla např. na uších, ocásku, jelikož starší pacienti už mohou ztrácet v rukách cit, tak aby se předešlo případnému výpadu pejska vůči pacientovi. Dobrovolník si přinese při úvodním pohovoru i hračku psa nebo pamlsek a zkouší se, jestli si nechá sáhnout na hračku, nebo vzít pamlsek. Pokud pes projde tímto testováním, je domluvena zkušební návštěva pacientů a přítomnosti koordinátorky a kontaktní osoby z oddělení. Pokud jde vše hladce, je dobrovolník se psem („dobrovolnický tým“) začleněn do canisterapeutických aktivit.

Cíle canisterapie:

- Zlepšení psychického stavu pacienta díky kontaktu se psem.
- Rozptýlení, těšení se a vzpomínání.
- Důležitý tělesný kontakt (moci pohladit).
- Odbourávání úzkosti, pocitů osamění, stresu, deprese.
- Rozvoj jemné motoriky.
- Motivace ke zvýšení fyzické aktivity.
- Bazální stimulace.⁴⁹

Podmínky pro psa:

- Musí mít radost z kontaktu s lidmi.
- Musí být nebojácny.
- Musí mít platné očkování a dobrý zdravotní stav.

⁴⁹ Zdroj <http://www.dcmotol.cz/media/pdf/sbornik-zoo-2012.pdf> . Dostupné dne 13. 3. 2013.

- Musí být pojištěný (pes se pojišťuje na 1 rok za 420 Kč u České podnikatelské pojišťovny, po dohodě s vedením nemocnice, je tato částka dobrovolníkovi zpětně proplacena).

Canisterapie v nemocnici Jihlava se provádí na ODN a SPP:

- skupinově: ve vyčleněných prostorách na pracovní terapii, v létě a za hezkého počasí pod venkovním altánkem.
- Individuálně: dobrovolník se psem obchází jednotlivé pokoje, pokud je venku sucho, smí pes za pacientem do postele.
- Pravidelné intervaly - každý tým 2x za měsíc.
- Za jednu návštěvu obejde tým maximálně 6 pacientů.
- Výběr pacientů: kontaktní osoba z oddělení a na základě intervence lékaře, vyloučení alergií na zvířecí srst, **vždy je nutný písemný souhlas pacienta!** (viz příloha P. 6)

Velmi pozitivně je vnímána a vítána canisterapie i ze strany lékařů a zdravotnického personálu, dobrovolnický tým personál rozveselí, rozptýlí a způsobí na oddělení pozitivní rozruch. V současnosti do nemocnice dochází tři dobrovolnické týmy:

Pes jménem Fox: kříženec čivavy a papilonského psíka, 9 let (průkopník canisterapie v Nemocnici Jihlava).

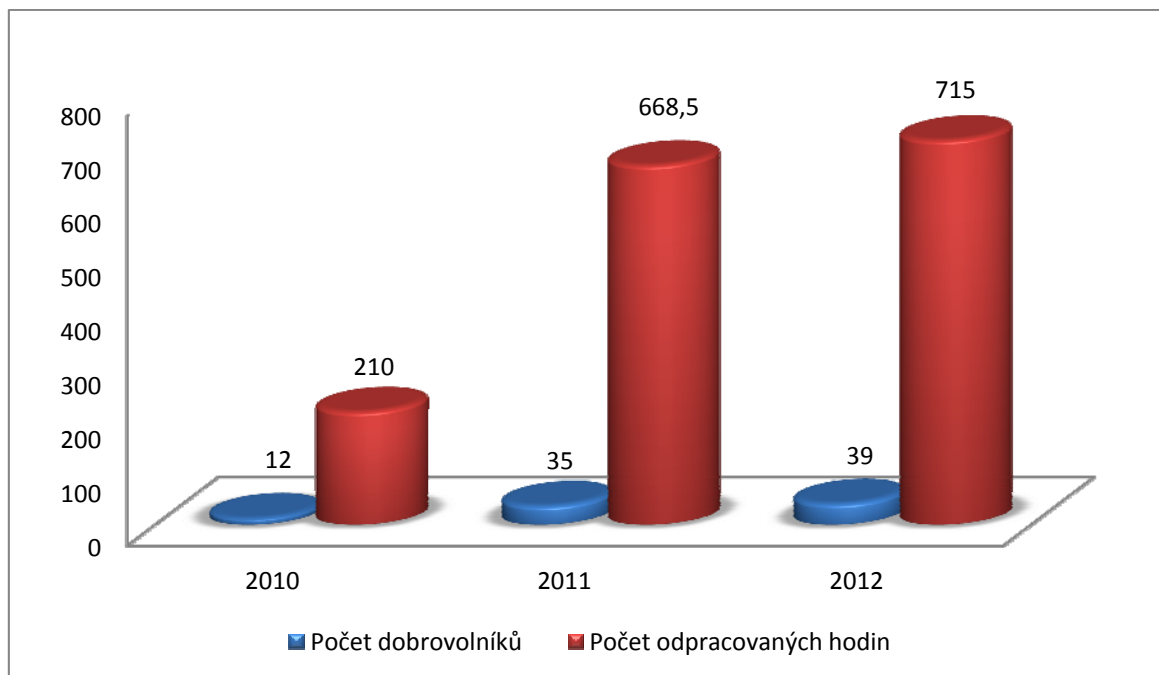
Pes jménem Denny: yorkšírský teriér, 4 roky.

Pes jménem Rusty: labradorský retriever, 2 roky.

3.3.6 Statistiky dobrovolníků v nemocnici

Rok	Celkový počet dobrovolníků	Celkový počet odpracovaných hodin
2010	12	210
2011	35	668,5
2012	39	715

Tabulka č. 1: Celkový počet dobrovolníků a odpracovaných hodin za rok 2010-2012.

Graf č. 1: Celkový počet dobrovolníků a odpracovaných hodin za rok 2010-2012.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 EMPIRICKÝ VÝZKUM

4.1 Cíl a metoda výzkumu

Do praktické části své bakalářské práce jsem zařadila rozhovory na téma dobrovolnictví v jihlavské nemocnici, z nichž chci získat informace o zkušenostech, motivacích a postojích jednotlivých dobrovolníků.

V dnešní době je téma dobrovolnictví velmi aktuální, zvyšuje se počet lidí, kteří se chtějí stát dobrovolníkem, dále množství organizací, které se dobrovolnictvím zabývají.

4.2 Charakteristika vybraných respondentů

Před zahájením samostatných rozhovorů jsem si vytipovala devět dobrovolníků, z každé vysílající organizace tři, z toho 8 žen a 1 muž (jediný muž – dobrovolník, který nemocnici navštěvuje), pro které jsem si připravila 10 otázek. Věková hranice respondentů se pohybovala mezi 20 – 62 lety, všichni navštěvují nemocnici již delší dobu a jsou již zkušení. Všechny respondenty osobně znám, pravidelně s nimi komunikuji, tím pádem odpadl problém s navázáním prvotního kontaktu a získáním jejich důvěry.

4.3 Charakteristika metod zpracování získaných informací

V praktické části jsem provedla rozhovory s devíti respondenty. Jelikož jsem chtěla zjistit, jaké jsou jejich motivace pro výkon dobrovolnictví v nemocnici. Proč si vybrali právě nemocnici a jaké nasbírali v nemocnici zkušenosti jako dobrovolníci, popřípadě získat od dobrovolníků zpětnou vazbu, jejich poznatky a připomínky k programu, jevil se mi rozhovor jako nejvhodnější metoda k získání potřebných informací.

Použila jsem formu polostrukturovaného rozhovoru, který představuje kompromis mezi strukturovaným a nestrukturovaným rozhovorem a patří k nejrozšířenějším metodám rozhovoru. Metoda spočívá v tom, že se tazatel drží předem připravených otázek, které jsou pevně formulované, ale průběžně reaguje na podněty ze strany respondenta, nejedná se tedy pouze o sledování připraveného schématu.⁵⁰ Odpovědi respondentů jsem si

⁵⁰ ŽIŽLAVSKÝ, M. *Metodologie: pro sociální politiku a sociální práci*, Brno: Masarykova univerzita, 2003.

zaznamenávala na diktafon pro jejich následnou analýzu. Všichni respondenti s nahráním rozhovoru souhlasili, odpovídali ochotně a drželi se tématu.

4.4 Doslovný přepis jednotlivých rozhovorů

4.4.1 Rozhovor s respondentem č. 1

Žena, věk 62 let, důchodkyně, dobrovolnice z CPR, v nemocnici působí od ledna 2011, navštěvuje ODN.

1. Kdy jste se poprvé setkala s dobrovolnictvím?

No, dobrá otázka na úvod (smích), s dobrovolnictvím, myslím tím organizovaným určitou organizací, jsem se poprvé setkala až v Centru, dřív ne. Ale když se zamyslím a odmyslím si tu organizovanost, tak jsem dobrovolnicí vlastně téměř po celý život. Můj život je plný různých aktivit, které dělám pro dobrý pocit.

Jakých třeba?

Tak jsem třeba vášnivou zahrádkářkou, skalky to je moje, vnučka mě naučila pracovat s internetem, byl to boj (smích) ale nyní už několik měsíců provozuji svůj blog na internetu, kde různě lidem radím co a jak.

2. Setkala jste se již dříve s dobrovolnictvím v nemocnici?

Ano, v roce 2008 jsem byla na operaci páteře v Praze, tam jsem se s dobrovolníkem poprvé setkala. Můžu vám říct, že to bylo velmi příjemné vyplnění času.

Jaká nemocnice to byla?

Motol.

3. Proč jste si vybrala právě nemocnici?

Ani nevím. Asi zvědavost? V lednu to byly dva roky, začátky byly takové těžší, pacienti i sestřičky nebyly na mě moc zvyklí, ale postupem času se to dost zlepšilo. Jinak jsou moje zkušenosti jen kladné, tím že jsem starší a mám i vleklé zdravotní potíže, tak se dokážu do těch pacientů vžít.

4. Jak vnímá Vaše okolí, že jste dobrovolník?

Ze začátku se na mě dívali jako na exota (smích), známí mi říkali, že mě to dlouho bavit nebude, ale postupem času pochopili a proč sem vlastně chodím, ale teď už je to dobrý, zvykli si.

5. Co Vám dobrovolnictví v nemocnici přináší?

Já vlastně ani nevím, cítím se tu dobře, atmosféra je tady přátelská, mám vždycky příjemný pocit, když odcházím a loučím se s pacientem a domlouváme se na příště. A taky se udržuju aspoň trošku fit, doktor mi naordinoval pohyb, tak pokaždé jdu do nemocnice procházkou (smích).

6. Jak Vás tato činnost motivuje?

Nejvíc mě motivuje ten fakt, že se na mě pacient těší, máme rozpovídané nějaké téma, nebo rozluštěnou křížovku a slíbíme si pokračování na příště.

7. V čem vidíte pozitiva, toho co děláte?

Pozitiva? Těch je spousta, vyplním svoji návštěvou čas nemocnému a vyplním ho i sobě. Jsem hodně komunikativní člověk, jsem už vdova, tak nemám doma s kým diskutovat.

8. Setkala jste se někdy s negativními reakcemi?

Jen jednou.

A v jaké situaci?

No, poměrně nepříjemně na mě zareagovala dcera jedné pacientky. Nemohla pochopit, proč tam jsem a co tam dělám. Trvalo jí to dlouho.

9. Je nějaký okamžik z nemocnice, který se Vám vryl do paměti?

Těch by bylo (smích), mě hodně potěšila cena za Dobrocha, tu bych díky Vám a pacientům nezískala (smích).

10. Vyhovují Vám podmínky dobrovolnického programu v nemocnici?

Naprosto, nemám k němu žádné připomínky.

Děkuji za rozhovor.

Já děkuji.

4.4.2 Rozhovor s respondentem č. 2

Žena, věk 20 let, studentka SŠ, dobrovolnice z CPR, v nemocnici působí od září 2010, navštěvuje Dětské oddělení.

1. Kdy jste se poprvé setkala s dobrovolnictvím?

Na škole, když nám přišli představit dobrovolnictví pracovníci z Centra.

2. Setkala jste se již dříve s dobrovolnictvím v nemocnici?

Ne.

3. Proč jste si vybrala právě nemocnici?

Nevím, nějak jsem cítila, že to bude to pravé. Tato nemocnice je moje první zkušenost a jsem za to ráda. Změnilo mi to celkem pohled na nemocnici, doktory i sestry.

4. Jak vnímá Vaše okolí, že jste dobrovolník?

Docela dobře, rodina to bere, mamka se mnou i po kamarádkách chlubí (smích).

A co vrstevníci?

Ale jo, ze začátku měli občas blbý narážky ale teď už dlouho nic.

5. Co Vám dobrovolnictví v nemocnici přináší?

Baví mě to.

A co konkrétně?

Nevím. Prostě všechno (smích), baví mě sem chodit, mívala jsem tu ve druháku a třetíáku praxi, sestřičky jsou fajn, milý, vstřícný.

6. Jak Vás tato činnost motivuje?

Baví mě rozdávat radost.

7. V čem vidíte pozitiva, toho co děláte?

Vidím, že to co dělám, má smysl, mám hrozně ráda děti, potěší mě nejvíc, když vidím jejich rozzářené oči.

8. Setkala jste se někdy s negativními reakcemi?

Dosud ne, protože rodiče dětí jsou vždy dopředu informováni a musí s tím souhlasit, tak o mně vždycky ví.

9. Je nějaký okamžik z nemocnice, který se Vám vryl do paměti?

Konkrétní nemám.

10. Vyhovují Vám podmínky dobrovolnického programu v nemocnici?

Ano.

Děkuji za rozhovor.

Není zač.

4.4.3 Rozhovor s respondentem č. 3

Žena, 21 let, studentka SŠ, dobrovolnice z CPR, v nemocnici působí od listopadu 2010, navštěvuje ODN a SPP.

1. Kdy jste se poprvé setkala s dobrovolnictvím?

Tady v nemocnici.

2. Setkala jste se již dříve s dobrovolnictvím v nemocnici?

Ne.

3. Proč jste si vybrala právě nemocnici?

Přišlo mi jako dobrý nápad, celý projekt mě zaujal, tak jsem to zkusila.

4. Jak vnímá Vaše okolí, že jste dobrovolník?

Jo, dobře. Čekala jsem to horší, ale vzali to.

5. Co Vám dobrovolnictví v nemocnici přináší?

Uspokojuje mě to.

A co Vás uspokojuje?

Že dělám něco dobrého pro jiné lidi.

6. Jak Vás tato činnost motivuje?

Nejvíc mě dostávají věty typu: já už na tebe od oběda čekám nebo já jsem se na tebe, panenka, těšila! (smích) Víte co tím myslím? Neumím to vyjádřit, ale tohle je pro mě odměna.

7. V čem vidíte pozitiva, toho co děláte?

Těším mě, že můžu udělat někomu radost. A je to taky pro mě zkušenost jak komunikovat se seniory, protože někdy to stojí za to. (smích)

8. Setkala jste se někdy s negativními reakcemi?

Párkrát ano u jednoho dědy (smích), ale spíš ve smyslu, že zapomněl, kdo jsem (smích). Párkrát mi i vynadal a hrozil.... a pak si vzpomněl, že mě už zná.

9. Je nějaký okamžik z nemocnice, který se Vám vryl do paměti?

Určitě pacient M. na paliativě, na to jaké měl vyhlídky do budoucna. Na něho snad nikdy nezapomenu, hrozně jsme se spolu při učení bavili, hrozně moc mě ovlivnil do budoucna.

Jak?

Utvrdila jsem se v tom, co chci dál studovat. Díky němu jsem si ucelila studijní plány a to že půjdu studovat pedagogiku.

(Pacient M., po velmi vážné dopravní nehodě, prognóza: trvale upoután na lůžko a plná ošetrovatelská péče. Pacient se i přes špatnou prognózu, rozhýbal, naučil se znovu chodit, pečovat o sebe, s dobrovolnicí se učil mluvit, psát a číst.)

10. Vyhovují Vám podmínky dobrovolnického programu v nemocnici?

Vyhovují, ale občas mě štve paní P. (smích).

(paní P. – kontaktní osoba na ODN)

A jak Vás štve?

Svoji přehnanou aktivitou, říká mi, co mám dělat, za kým mám jít, přitom jsem s někým už domluvená a ona mi určuje, za kým půjdu a za kým ne. To mě občas fakt vytočí.

Děkuji za rozhovor.

Ano, není zač.

4.4.4 Rozhovor s respondentem č. 4

Žena, 51 let, administrativní pracovnice, dobrovolnice z HHV, v nemocnici působí od listopadu 2011, navštěvuje onkologii a SPP.

1. Kdy jste se poprvé setkala s dobrovolnictvím?

To už je dávno, ani nevím.

2. Setkala jste se již dříve s dobrovolnictvím v nemocnici?

Ne.

3. Proč jste si vybrala právně nemocnici?

Dříve jsem docházela jako dobrovolník k seniorům domů, byla to pro mě dobrá zkušenost, ale chtěla jsem vyzkoušet něco nového.

4. Jak vnímá Vaše okolí, že jste dobrovolník?

Poměrně dobře, sice občas slyším hloupé řeči, proč to jako dělám, ale neřeším to. Dříve jsem vysvětlovala podstatu toho, proč to dělám, ale nemá to cenu. Kdo mě nechtěl pochopit, mě nepochopil, ale teď už si okolí zvyklo.

5. Co Vám dobrovolnictví v nemocnici přináší?

Asi pocit zadostiučinění, že jsem někomu užitečná.

6. Jak Vás tato činnost motivuje?

Mě to motivuje celkově, přívětivé prostředí na odděleních a spokojení pacienti. Tím jsem vlastně spokojená i já, a když odcházím a loučím se, tak se moc těším na další návštěvu.

7. V čem vidíte pozitiva, toho co děláte?

Pozitiva? Asi že můžu rozdávat radost, svým způsobem nemocné rozptýlit a přivést je na jiné myšlenky.

8. Setkala jste se někdy s negativními reakcemi?

Zatím ne. Spíš naopak, pacienti, jejich rodiny jsou příjemně překvapeny.

9. Je nějaký okamžik z nemocnice, který se Vám vryl do paměti?

Je jich víc, ale asi nejvíc mě potěšila reakce rodiny, asi 3 měsíce jsem docházela za jejich tatínkem, on byl hodně zcestovalý, tak jsme vedli rozhovory na atlasem světa (smích). Poté

co umřel, mě rodina kontaktovala a děkovala mi. Jelikož byli z daleka, nemohli u něho tak často být. Tohle mi vehnalo i slzy do očí.

10. Vyhovují Vám podmínky dobrovolnického programu v nemocnici?

Ano.

Děkuji za rozhovor.

Není zač.

4.4.5 Rozhovor s respondentem č. 5

Žena, 53 let, invalidní důchodkyně, dobrovolnice z HHV, v nemocnici působí od února 2012, navštěvuje onkologii a SPP.

1. Kdy jste se poprvé setkala s dobrovolnictvím?

Je to asi 2 roky zpátky.

2. Setkala jste se již dříve s dobrovolnictvím v nemocnici?

Ne.

3. Proč jste si vybrala právě nemocnici?

V Jihlavě nic takového dosud nebylo, tak jsem to zkusila.

4. Jak vnímá Vaše okolí, že jste dobrovolník?

Nechápou to.

Proč?

Nevím. (smích)

5. Co Vám dobrovolnictví v nemocnici přináší?

Mám ze sebe dobrý pocit.

Jak to myslíte?

No že dělám i něco pro druhé..... A dělám to ráda.

6. Jak Vás tato činnost motivuje?

Je to pro mě takový hnací motor, vidím, že to nedělám zbytečně a vidím za sebou výsledky.

7. V čem vidíte pozitiva, toho co děláte?

Na to už jsem vlastně odpověděla.

8. Setkala jste se někdy s negativními reakcemi?

Ano, hlavně ze začátku, když jsem ještě byla zajíc (smích). Pacienti mě občas odmítli, a i když jsme na školení takové situaci cvičili a věděla jsem o nich, bylo mi to líto.

9. Je nějaký okamžik z nemocnice, který se Vám vryl do paměti?

Ano, je to asi rok zpátky, obcházela jsem onkologii, nikdo neměl zájem a v jednom pokoji jsem narazila na jednu pacientku, zapovídali jsme se a náramně jsme se bavili a během pár

minut se k nám z vedlejších pokojů přidali další pacientky, slyšeli nás totiž přes koupelnu (smích) a vedli jsme příjemnou kolektivní debatu. Nejvíc mě právě potěšilo, to, že to byly zrovna dámy, které mě před tím odmítly. (smích)

10. Vyhovují Vám podmínky dobrovolnického programu v nemocnici?

Ale ano, občas se sice zapomenu zapsat do docházkového sešitu, ale to je mojí sklerózou. (smích)

Děkuji za rozhovor.

Díky.

4.4.6 Rozhovor s respondentem č. 6

Žena, 23 let, studentka VŠ, dobrovolnice z HHV, v nemocnici působí od listopadu 2012, navštěvuje SPP.

1. Kdy jste se poprvé setkala s dobrovolnictvím?

Už jako dítě jsem chodila koledovat na Tříkrálovou sbírku. Počítá se to? (smích)

2. Setkala jste se již dříve s dobrovolnictvím v nemocnici?

Osobně ne, tohle je poprvé. Ale již asi 3 roky jsem věděla, že po republice nějaké programy v nemocnicích jsou.

3. Proč jste si vybrala právě nemocnici?

Chodím sem na praxi v rámci školy. Vlastně jsem se to dozvěděla, když jsem viděla dobrovolníky na dětském oddělení. Přišlo mi to hrozně fajn.

4. Jak vnímá Vaše okolí, že jste dobrovolník?

Popravdě? Kamarádi to berou. No a rodině jsem to neřekla.

Proč?

Stydím se.

Můžete to trochu rozvést?

No doma by to nepochopili, tak jsem to radši ani doma neřekla.

Proč si myslíte, že by to nepochopili?

Oba rodiče nejsou takhle stavěni, pomoc druhým jim nic neříká. Víte, jak jsem bojovala o to studovat zdravotní? To bylo šílený, pro jejich i vlastně můj klid jsem odchodila gympl a až pak jsem mohla jít studovat svoji vysněnou zdravotní, to už rodiče rezignovali.... Ale i tak mi říkají, že budu jen služka v nemocnici, budu utírat zadky a za pár šupů... Takže asi tak.... Už chápete, proč to doma tajím?(smích)

5. Co Vám dobrovolnictví v nemocnici přináší?

Pro mě jiný pohled na nemocnici a nemocné, dostanu se k pacientům i jinak než jako ošetřující personál.

6. Jak Vás tato činnost motivuje?

Motivují mě potěšení pacienti, při odchodu je na nich vidět, jak byli rádi za moji přítomnost.

7. V čem vidíte pozitiva, toho co děláte?

Vím, že to co dělám, má smysl.

8. Setkala jste se někdy s negativními reakcemi?

Jen minimálně, ale ne zase negativně, ale spíš nepochopení a spíš ze strany rodiny.

9. Je nějaký okamžik z nemocnice, který se Vám vryl do paměti?

Dobrych okamžiků mám spousty, ráda vzpomínám. Jednou mě teda zaskočilo nepochopení jedno dcery pacientky, když mi řekla něco ve smyslu, jste mladá, tak co děláte tady, mezi starýma a umírajícíma? A víte, co na tom bylo nejhorší? Řekla mi to před její maminkou, takový smutný oči jsem fakt ještě neviděla.

10. Vyhovují Vám podmínky dobrovolnického programu v nemocnici?

Ano, k programu výhrady nemám, je to dobře nastaveno. Občas mě ale zaráží přehnané reakce paní P. Někdy je taky pěkně protivná.

A co Vám vadí?

Vadí mi jako člověk celkově, její vystupování, někdy je i taková nadřazená, povrchní. Hlavně mi určuje, za kým půjdu, ale já to stejně nedodržuju, protože když jsem domluvená s pacientem a ten na mě čeká tak ho přece nezklam.

Děkuji za rozhovor.

Není zač.

4.4.7 Rozhovor s respondentem č. 7

Žena, 58 let, řádová sestra, dobrovolnice z OCHJ, v nemocnici působí od února 2010, navštěvuje ODN a SPP.

1. Kdy jste se poprvé setkala s dobrovolnictvím?

Nedovedu říci, dobrovolně sloužím prakticky celý život, ale profesionální dobrovolnicí jsem už přes 3 roky. (smích)

2. Setkala jste se již dříve s dobrovolnictvím v nemocnici?

Ano, dřív jsem působila na farnosti v Brně a docházela jsem do nemocnice Milosrdných bratří.

3. Proč jste si vybrala právě nemocnici?

Chtěla jsem pokračovat v této činnosti i po přeložení do Jihlavy.

4. Jak vnímá Vaše okolí, že jste dobrovolník?

Dobře.

5. Co Vám dobrovolnictví v nemocnici přináší?

Je to moje poslání, takový život jsem si vybrala a patří do něj i dobrovolnická služba.

6. Jak Vás tato činnost motivuje?

Jsem ráda, když mohu udělat radost, vyslechnout, nebo pouze podebatovat.

7. V čem vidíte pozitiva, toho co děláte?

Dobrovolná služba je sama o sobě nesmírně cenná a hlavně nedoceňovaná, jsem ráda, že mohu přispět svoji troškou, ať je to kdekoliv.

8. Setkala jste se někdy s negativními reakcemi?

Ano, někdy když pacienti vidí můj oděv, tak mě odmítnou. A i když jim řeknu, že tam jsem pro ně pouze jako dobrovolník, tak mě nepřijmou. Ale já to chápu.

9. Je nějaký okamžik z nemocnice, který se Vám vryl do paměti?

Docela úsměvná byla moje první návštěva. Ani ne u pacientů, ale sestřičky jak koukaly. (smích) To mě pobavilo. (smích)

10. Vyhovují Vám podmínky dobrovolnického programu v nemocnici?

Ano.

Děkuji za rozhovor.

Já děkuji.

4.4.8 Rozhovor s respondentem č. 8

Žena, 34 let, prodavačka, dobrovolnice z OCHJ, v nemocnici působí od května 2012, navštěvuje ODN a SPP se svým psem Rustym.

1. Kdy jste se poprvé setkala s dobrovolnictvím?

Tady v nemocnici, byla jsem tady navštívit tetu a viděla jsem dobrovolníka v akci.

A kdy to bylo?

Asi rok zpět. Byla jsem při tom, když zrovna pejsek obcházel pacienty a rozdával radost.

2. Setkala jste se již dříve s dobrovolnictvím v nemocnici?

Osobně ne, ale sem tam jsem na toto téma narazila na internetu nebo v novinách.

3. Proč jste si vybrala právě nemocnici?

No hrozně se mi ten nápad líbí a taky že přináším radost nejen já, ale i můj pes.

4. Jak vnímá Vaše okolí, že jste dobrovolník?

Překvapivě výborně. Čekala jsem nějaké hloupé řeči, ale nic.

5. Co Vám dobrovolnictví v nemocnici přináší?

Přináší mi radost. Jednak mám radost sama ze sebe, že jsem se do něčeho takového zapojila. Na Rustym je vidět to nadšení a i pacienti jsou mile překvapení.

6. Jak Vás tato činnost motivuje?

Ta radost lidí, když za nimi přijde pejsek. To mě opravdu hřeje u srdce.

7. V čem vidíte pozitiva, toho co děláte?

Myslím si, tedy doufám, že jsou moje návštěvy ku prospěchu, protože se pacienti trošku zabaví, přijdou na jiné myšlenky a rozveselí se.

8. Setkala jste se někdy s negativními reakcemi?

Ne, naopak, jsme poměrně hodně žádaní. (smích)

9. Je nějaký okamžik z nemocnice, který se Vám vryl do paměti?

Snad nikdy nezapomenu na jednu paní, ležela tu dlouhodobě a opakovaně, takže jsme se vidali pravidelně, dokonce jsem docházela jeden čas i bez Rustyho. Když jsme se viděly poprvé, paní si sedla do křesla, Rusty si lehl pod ní a ona ho drbala nohama po celém těle

(smích) a vykládali jsme si nad fotkami, co měla s sebou. Bylo to hodně dojemné, protože na fotkách byla ona před svým malým domečkem a vedle sebe měla argentinskou dogu (smích) Ale opravdu, ta doga byla téměř stejně velká jako ta paní. Povídala mi, jaký je to velký mazel, že spí na kanapi a že je ji teď moc smutno, jak se těší domů a jestli pak ji její pejsek ještě pozná..... No a to ještě není vše, paní mi vykládala, jak má pejska ubytovaného ve psím hotelu, že je to teda hodně drahé, ale pro něho by udělala cokoliv, protože se o něj příbuzní odmítli postarat, no a celou dobu láskyplně drbala Rustyho a ten se ani nehnul. (smích)

10. Vyhovují Vám podmínky dobrovolnického programu v nemocnici?

Ano naprosto, je to tady úžasné.

Děkuji za rozhovor.

Díky. Není zač.

4.4.9 Rozhovor s respondentem č. 9

Muž, 31 let, IT specialista, dobrovolnice z OCHJ, v nemocnici působí od června 2012, navštěvuje ODN.

1. Kdy jste se poprvé setkal s dobrovolnictvím?

Už jako student na vysoké škole, asi 7 let zpět.

A kde to bylo?

V Americe, byl jsem tam na výměnném studijním pobytu.

2. Setkal jste se již dříve s dobrovolnictvím v nemocnici?

Ano, právě už v Americe. Tam je totiž úplně normální, že je každý člověk dobrovolníkem.

3. Proč jste si vybral právě nemocnici?

Protože jsem už měl tu zkušenost ze zahraničí a chtěl jsem se uplatnit i doma.

4. Jak vnímá Vaše okolí, že jste dobrovolník?

Diví se a nechápou. (smích)

5. Co Vám dobrovolnictví v nemocnici přináší?

Radost, že někomu pomáhám, odlehčím trošku jejich mysl, společně si zazpíváme, rozveselíme se....

6. Jak Vás tato činnost motivuje?

Neskutečným hnacím motorem jsou pro mě velmi pozitivní reakce, občas dostávám za úkol se do příště naučit tu a tu skladbu (smích), naposledy jsem se učil pecky od Evy a Vaška. (smích)

7. V čem vidíte pozitiva, toho co děláte?

Víte co je velké pozitivum? Já jsem se kvůli skladbě pacientů, naučil hrát dechovky na kytaru a nikdy nevím, kdy se mi to bude hodit. (smích)

8. Setkal jste se někdy s negativními reakcemi?

Přímo s negativními asi ne. Jen spíš, že pacienti zprvu odmítají...jak bych to řekl, spolupracovat?? (smích) Ale potom, když zjistí, že nekoušu a je se mnou zábava, nechtějí přestat.

9. Je nějaký okamžik z nemocnice, který se Vám vryl do paměti?

Jeden asi nevypíchnu, ale baví mě všechny moje návštěvy. Když vidím, jak pacienti na muzikoterapii zkoumají veškeré moje nástroje, někdy až s hrůzou v očích (smích) a pak mě moc baví, jak se otkají, bábinky se rozparádí a zpíváme a doprovázíme se spolu na nástroje. (smích)

10. Vyhovují Vám podmínky dobrovolnického programu v nemocnici?

Ano, je to dobře nastavené.

Děkuji za rozhovor.

Děkuji taky.

4.5 Analýza a interpretace výsledků

Rozhovor byl určen dobrovolníkům, kteří navštěvují pacienty v nemocnici a v oblasti dobrovolnictví mají již nějaké zkušenosti, obsahoval 10 otázek.

1. Kdy jste se poprvé setkal/a s dobrovolnictvím?

V odpovědi na tuto otázku uvedli tři dobrovolníci, že se s dobrovolnictvím setkali poprvé teprve před pár lety (2-3 roky), dva dobrovolníci v nemocnici a dva při studiích, jedna dobrovolnice již v dětství a jedna nevěděla.

2. Setkal/a jste se již dříve s dobrovolnictvím v nemocnici?

Zde odpověděli tři dobrovolníci odpovědí ANO a šest dobrovolníků NE, z nichž dva již o možnosti dobrovolnictví v nemocnici věděli z masmédií.

3. Proč jste si vybral/a právě nemocnici?

U této otázky jsou velmi zajímavé odpovědi všech dobrovolníků. Třem dobrovolníkům přišlo jako dobrý nápad, jak realizace dobrovolnictví v nemocnici, tak jejich zapojení do programu jako dobrý nápad. Tři dobrovolníci již měli zkušenost s dobrovolnictvím v nemocnici, jedna dobrovolnice uvedla vnitřní pocit, jedna uvedla, že prvotním impulsem byla zvědavost a jedna získání nových zkušeností.

4. Jak vnímá Vaše okolí, že jste dobrovolník?

V této otázce odpověděli čtyři dobrovolníci tak, že okolí bere jejich činnost poměrně dobře, jedna z nich k tomu dodala, že je na ni její rodina pyšná. Dva dobrovolníci uvedli, že je okolí ze začátku nechápalo, ale že už si zvyklo. Dva dobrovolníci také uvedli, že jejich okolí nechápe a nechce pochopit jejich počínání. Velice zajímavou odpověď přenesla jedna mladá dobrovolnice, která řekla, že svoji aktivitu před rodinou tají, jelikož by doma nebyla pochopena.

5. Co Vám dobrovolnictví v nemocnici přináší?

Odpovědi na tuto otázku byly převážně různé, ale tři dobrovolníci se shodli na tom, že to dělají pro dobrý pocit, z nich jedna uvedla, že se díky cestám do nemocnice udržuje ve fyzické kondici. Poté už byli odpovědi různé, jedna uvedla, že ji to baví, druhá získala jiný pohled na nemocnici a zdravotnický personál. Dalšími uváděli pocit zadostiučinění a užitečnosti, poslání a uspokojení, že dělají něco pro druhé lidi.

6. Jak Vás tato činnost motivuje?

U této otázky uvedlo pět dobrovolníků, že jejich velkou motivací je, když se pacienti těší na další návštěvu + dva ještě navíc uvedli, že je motivuje i přívětivé prostředí na oddělení. Další tři dobrovolníci uvedli jako hlavní motivaci rozdávat radost, jeden dobrovolník uvedl, že to, co dělá, má viditelné výsledky a to ho moc těší.

7. V čem vidíte pozitiva, toho co děláte?

Mezi nejčastější odpovědi na tuto otázku patřilo především to, že jejich „práce“ má smysl, takto odpovědělo celkem 5 dobrovolníků, dva z nich ještě dodali, že je těší rozdávat radost, jeden uvedl získání nových zkušeností a osobní rozvoj, jeden vidí navíc pozitiva ve vyplnění svého volného času i času pacienta. Dva dobrovolníci uvedli v odpovědi radost pacientů a jeden z nich uvedl navíc získané zkušenosti do budoucna.

8. Setkal/a jste se někdy s negativními reakcemi?

Na tuto otázku odpověděli tři dobrovolníci jednoznačně, že ne, ostatních šest dobrovolníků odpovědělo, že se již setkalo byť minimálně s negativní reakcí, nebo nepochopením ze strany pacienta nebo rodiny.

9. Je nějaký okamžik z nemocnice, který se Vám vryl do paměti?

Tato otázka se nedá jednoznačně rozebrat, kromě jednoho dobrovolníka, všichni uvedli nějakou vzpomínku nebo situaci, která se jim vryla do paměti. Ať už se jedná o vzpomínky na pacienty, atmosféru na oddělení, nebo reakce příbuzných.

10. Vyhovují Vám podmínky dobrovolnického programu v nemocnici?

U této otázky panuje jednoznačná shoda, všichni dobrovolníci uvedli, že jsou s programem spokojeni, pouze dva z nich uvedli drobné výtky na kontaktní osobu z ODN.

4.6 Shrnutí výsledků jednotlivých rozhovorů

Rozhovory byly provedeny s devíti respondenty různého věku, jsou to dobrovolníci ze všech vysílajících organizací. Rozhovory probíhaly v období od začátku ledna do konce února 2013. Doba sběru dat se nečekaně protáhla kvůli zákazu návštěv z důvodu chřipkové epidemie. Rozhovory s dobrovolníky jsem vedla na odděleních po jejich návštěvách u pacientů, vždy v odpočinkových místnostech pro pacienty. Všechny rozhovory jsem si zaznamenala na diktafon, všichni dobrovolníci s tím souhlasili.

Záměrně jsem vybrala respondenty, kteří nemocnici již delší dobu navštěvují a mají tak s dobrovolnictvím v nemocnici zkušenosti. Zajímavou skutečností nebyla ani tak věková skladba oslovených dobrovolníků, od 20 do 62 let, ale fakt, že velká většina dobrovolníků je ženského pohlaví. To z celkového počtu 39 dobrovolníků za rok 2012 činí 97,4%. Toto zjištění si nedokážu nijak rozsáhle objasnit, snad jen, že co se týče dobrovolnictví v nemocnici, mohou mít ženy rozvinuto více sociální citění. Dobrovolník – muž, který mi poskytl rozhovor, je i historicky prvním dobrovolníkem – mužem v jihlavské nemocnici. Sice v roce 2011 měl jeden muž zájem o dobrovolnou činnost, ale nakonec k realizaci nedošlo, dotyčný dobrovolník se realizoval v jiném programu vysílající organizace.

Hlavním cílem mého výzkumu bylo zjištění zkušeností a motivací dobrovolníků a připomínek k programu. Z výzkumu vyplynulo, že tři čtvrtiny oslovených dobrovolníků se dosud s dobrovolnictvím v nemocnici nesetkaly a že prvotním impulsem pro ně bylo získání nových zkušeností, zvědavost a fakt, že jim myšlenka dobrovolníka v nemocnici připadala jako dobrý nápad. Mezi hlavní motivace si troufnu zařadit rozdávaní radosti a následná radost a pozitivní reakce pacientů, popřípadě jejich rodin. Co mne velmi těší, je zjištění, že dobrovolníkům nastavený program vyhovuje. Dva z nich sice uvedli připomínku k přílišné aktivitě kontaktní osoby na ODN, jsem ráda, že o této skutečnosti vím a budeme se jí zabývat. Ke zjištění vlastních zkušeností jednotlivých dobrovolníků jsem zvolila jednu otevřenou otázku (otázka č. 9), kterou jsem formulovala tak, aby umožnila podrobnější vysvětlení vlastních zážitků.

Dále jsem si vědoma toho, že se jedná o příliš malý počet respondentů, aby na základě rozhovorů s nimi mohla být stanovena nějaká obecně platná pravidla, k tomu bych potřebovala provést rozsáhlý sociologický výzkum, který by byl ovšem velmi časově náročný. Přesto mě rozhovory s dobrovolníky osobně obohatily a věřím, že byly přínosné

pro celý program dobrovolnictví v jihlavské nemocnici. I když jsem neměla s touto metodou dosud žádnou zkušenost, tak jsem velmi ráda, že jsem si ji mohla vyzkoušet i v praxi.

ZÁVĚR

Hlavním cílem mé bakalářské práce byl popis rozvíjející se odnože dobrovolnictví a to dobrovolnictví v nemocnici a program realizovaný v jihlavské nemocnici. Výzkum jsem zaměřila na zkušenosti a motivace zkušených dobrovolníků, kteří již delší dobu navštěvují tuto nemocnici.

První kapitola pojednává o charakteristice dobrovolnictví v České republice, o jeho formách. Zabývala jsem se také charakteristikou dobrovolníka, jeho právy a povinnostmi a desaterem.

V kapitole druhé jsem se snažila co nejpřesněji vystihnout specifika dobrovolnictví v nemocnici, provedla jsem krátkou exkurzi do historie, představila jsem modely dobrovolnictví, se kterými se můžeme setkat v nemocnicích po celé zemi. Na základě informací získaných z odborné literatury jsem uvedla vzor ideálního dobrovolníka, druhy dobrovolných činností, které lze v nemocnicích vykonávat. Dále jsem podrobně popsala podmínky vstupu dobrovolníka do dobrovolnického programu i organizační strukturu tohoto programu.

Třetí kapitolu jsem věnovala detailnímu popisu dobrovolnického programu v jihlavské nemocnici. V nemocnici jsem od začátku programu jednou ze stěžejních osob, mám přístup ke všem dokumentům, záznamům a fotografiím. Proto byla tato kapitola zpracována především z vlastních zkušeností s programem. V první části této kapitoly jsem uvedla základní informace o přijímající organizaci, zabrousila jsem do historie a představila současnost Nemocnice Jihlava. Ve druhé části jsem se snažila co nejlépe prezentovat jednotlivé vysílající organizace, jejich činnost a programy zaměřující se na dobrovolnictví. A v poslední části této kapitoly jsem zachytila fungování dobrovolnického programu v jihlavské nemocnici a to z pohledu krátké historie až po současnost. Představila jsem organizační strukturu, jednotlivá oddělení, kam dobrovolníci docházejí, dobře fungující a žádanou canisterapii a v neposlední řadě srovnávací statistiky jednotlivých let.

V rámci páté kapitoly jsem se věnovala výzkumu, který se uskutečnil pomocí polostrukturovaných rozhovorů, přičemž jsem se snažila objasnit motivace jednotlivých dobrovolníků, jejich zkušenosti s dobrovolnictvím a s programem v nemocnici. Součástí rozhovorů byla i otevřená otázka týkající se nějaké silné emoční vzpomínky při výkonu dobrovolnické činnosti v jihlavské nemocnici a otázka týkající se spokojenosti

s programem, jehož jsou všichni součástí. Výsledky výzkumu prokázaly, že dobrovolníci navštěvující jihlavskou nemocnici jsou obyčejní lidé, ať už studenti, nebo lidé v produktivním a důchodovém věku a jsou téměř všichni ženského pohlaví. Výzkum dále prokázal, že mezi nejčastější motivace, proč dobrovolníci dochází do nemocnice, patří pozitivní reakce pacientů, rozdávání radosti a jejich osobní zvědavost, kdy je zaujal nabízený program. Dále z rozhovorů vyplynulo, že se tři čtvrtiny dotazovaných dobrovolníků dosud neseťkaly s dobrovolnictvím a zkušenost v jihlavské nemocnici je jejich první. Pozitivním zjištěním byl fakt, že všem dobrovolníkům nastavený program převážně vyhovuje, až na drobné připomínky k přehnané aktivitě kontaktní osoby na ODN.

Za sebe mohu říci, že se plně ztotožňuji s uznávanou definicí dobrovolníka, že je to člověk, který bez nároku na finanční odměnu poskytuje svůj čas, vědomosti, dovednosti a energii ve prospěch druhých lidí nebo společnosti. Troufnu si říci, že dobrovolníci v nemocnicích jsou si plně vědomi svých činů a věří, že tyto činy jsou smysluplné. Těší je rozdávát radost těm, kteří jsou dočasně nebo trvale zdravotně indisponováni, či odloučení od rodiny a v cizím prostředí.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

MONOGRAFIE:

1. BERGEROVÁ, M., ČERVENKOVÁ, R., *Obyčejní lidé dělají neobyčejné věci*. Praha: Portál pro HESTIA – Národní dobrovolnické centrum, 2005, 88 s. ISBN 80-736-7017-8.
2. CLINTON, B. *Dárcovství*. Praha: VOLVOX GLOBATOR, 2008, 231 s. ISBN 978-0-7207-674-1
3. DISMAN, M., *Jak se vyrábí sociologická znalost: Příručka pro uživatele*. 3.vyd. Praha: Karolinum, 2000, 374 s. ISBN 80-246-0139-7.
4. DVOŘÁK, K., DVOŘÁKOVÁ, M., *Sto lidí mi říká brácho*. 1. vyd. Brno: Cesta, 2011, 155 s. ISBN 978-80-7295-138-3.
5. FRIČ, P., POSPÍŠILOVÁ, T., *Vzorce a hodnoty dobrovolnictví v české společnosti na začátku 21. století*. Praha: Hestia, 2010, 263 s. ISBN 978-809-0369-689.
6. HENDL, J. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 3. vyd. Praha: Portál, 2012, 407 s. ISBN 978-802-6202-196.
7. KRAUS, B., POLÁČKOVÁ, V., *Člověk – prostředí – výchova: k otázkám sociální pedagogiky*. Brno: Paido, 2001, 199 s. ISBN 80-731-5004-2.
8. OCHMAN, M., JORDAN, P., *Dobrovolníci: cenný zdroj*. Baltimore: Johns Hopkins University, 1997. ISBN 18-863-3329-7.
9. ŠORMOVÁ, L., KLÉGROVÁ, A., *Dobrovolnictví*. Praha: Vzdělávací institut ochrany dětí, 2006, 24 s. ISBN 80-869-9168-7.
10. TOŠNER, J., SOZANSKÁ, O., *Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2002, 152 s. ISBN 80-717-8514-8.
11. VANĚČKOVÁ, S. *Dobrovolníkův první pracovní den: minipříručka pro neziskové organizace*. 1. vyd. Hradec Králové: Občanské poradenské středisko – Dobrovolnická informační kancelář, 2004, 15 listů. ISBN 80-867-0101-8.
12. ŽIŽLAVSKÝ, M. *Metodologie: pro sociální politiku a sociální práci*. 1.vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2003, 142 s. ISBN 80-210-2110-7.

JINÉ ZDROJE:

13. *Almanach ke 160. výročí založení Nemocnice Jihlava*, Jihlava 2009.
14. HODÁČ, T. a kol., *Dobrovolnictví*. Praha: Národní institut dětí a mládeže, 2009. (pdf)
15. JIRÁNEK, R. *Novela zákona o dobrovolnické službě*. Kroměříž: 2010. (pdf)
16. *Jobrotation a dobrovolnická činnost*, Přerov: CpKP, 2006.
17. KOŘÍNKOVÁ, I. *Metodika pro zavedení dobrovolnického programu v nemocnicích v souladu s procesy řízení rizik a bezpečnosti pacientů*. Praha: MZČR, 2009.
18. KRÁTKÁ, P., PERNICOVÁ, H., *Historie a současnost dobrovolnictví v České republice*, Tišnov: Za sebevědomé Tišnovsko, o.s., 2010. (pdf)
19. NOVOTNÝ, M., STARÁ, I., *Využití dobrovolníků v nemocnicích, metodický manuál k dobrovolnictví v nemocnicích*. Praha: HESTIA, 2001.
20. NOVOTNÝ, M., STARÁ, I., *Dobrovolníci v nemocnicích, metodický manuál pro zdravotnická a sociální zařízení*. Praha: HESTIA, 2002.
21. PETRÁK, M. *Dobrovolnictví a dárcovství*, Brno: 2012, diplomová práce.
22. *Průručka pro dobrovolníky*, ADRA, 2005.
23. *Věstník MZČR 2009/6*.
24. *Výroční zpráva za rok 2011*. (Nemocnice Jihlava)
25. *Zpráva o činnosti za rok 2010*. (CPR)
26. *Výroční zpráva za rok 2011*. (OCHJ)
27. *Zákon o dobrovolnické službě č.198/2002 Sb.*

INTERNETOVÉ ODKAZY:

<http://www.centrumrodin.cz>

<http://www.dcmotol.cz>

<http://www.dobrovolnik.cz>

<http://www.hest.cz>

<http://www.hhv.cz>

<http://www.nemji.cz> + intranet Nemocnice Jihlava

<http://www.jihlava.charita.cz>

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P. 1

Mlčenlivost

Příloha P. 2

Kodex dobrovolníka

Příloha P. 3

Evidenční list dobrovolníka na oddělení

Příloha P. 4

Jmenovka dobrovolníka

Příloha P. 5

Souhlas s pořízením a zveřejněním fotografie

Příloha P. 6

Souhlas s canisterapií

Příloha P. 7

Fotografie

PŘÍLOHA P I: MLČENLIVOST

MLČENLIVOST

v rámci programu

„dobrovolnictví v nemocnici“ (dále jen „program“)

Dobrovolník.....
číslo.....

Rodné

Se zavazuje:

1. Zachovávat úplnou mlčenlivost o všech informacích, se kterými přijde během své dobrovolnické činnosti do styku. Jde především o tyto informace:

- Všechny informace týkající se klientů (jejich osobních údajů, zdravotního stavu, majetkových poměrů apod.)
- Informace získané ze supervizních a evaluačních setkání, především skutečnosti týkající se druhých dobrovolníků.
- Informace týkající se svěřených dokumentů a právních dokumentů.
- Informace o účasti dalších dobrovolníků.
- Informace o spolupracujících organizacích apod.

2. Neposkytovat sdělovacím prostředkům žádné informace o „**programu**“ bez dohody s koordinátorem, s výjimkou obecných informací o jeho cílech. V případě zájmu médií odkázat na koordinátora.

3. Neposkytovat sdělovacím prostředkům žádné informace o organizaci, ve které bude vykonávat dobrovolnou činnost bez dohody s kontaktní osobou v této organizaci, s výjimkou obecných informací o cílech organizace. V případě zájmu médií odkázat na pověřenou osobu organizace.

4. Chránit veškerou dokumentaci před zneužitím.

Dobrovolník bere na vědomí:

1. Že je touto mlčenlivostí vázán vůči všem dalším organizacím a osobám. Výjimku tvoří situace, kdy je každému občanu uložena ze zákona oznamovací povinnost. V takovém případě je doporučena konzultace s koordinátorem.

2. Že mlčenlivost nezaniká ukončením účasti dobrovolníka v „**programu**“, ani ukončením „**programu**“.

3. Že pouze koordinátor či supervizor může rozhodnout o tom, která informace může být uvolněna a komu poskytnuta, přičemž při použití informací je třeba dbát zvýšené ochrany klientů – používat pouze statistické údaje, bez osobních dat, změna pohlaví atd.

4. Že porušením výše uvedených zásad může být důvodem k ukončení účasti dobrovolníka v „**programu**“.

V..... dne.....

Podpis.....

PŘÍLOHA P 2: KODEX DOBROVOLNÍKA

Kodex dobrovolníka

Cílem dobrovolnického programu a posláním dobrovolníka v nemocnici je podílet se na komplexní léčbě pacientů zlepšováním psychosociálních podmínek, přičemž dobrovolník věnuje nezištně část svého volného času ve prospěch druhých.

Dobrovolník se zavazuje:

1. Dobrovolník v žádném případě nezastupuje zdravotnický personál. Nemá přístup ke zdravotním záznamům klienta, nemá právo podávat informace ohledně zdravotního stavu klienta, nemanipuluje s léky, se zdravotnickým materiálem.
2. Dobrovolník se zavazuje respektovat při plánování konkrétní činnosti zdravotní a psychický stav klienta a pacienta, jehož zájem stojí vždy na prvním místě.
3. Dobrovolník se zavazuje dodržovat zásady mlčenlivosti a všechny pravidla směřující k zajištění bezpečnosti pacienta a zajištění bezpečnosti jeho práce na jednotlivých pracovištích.
4. Dobrovolník se zavazuje k účasti na pravidelných supervizních setkáních a udržování úzké spolupráce s kontaktní osobou na daném místě výkonu dobrovolnické služby a s koordinátorem dobrovolníků.
5. Dobrovolník svým podpisem stvrzuje, že netrpí žádnou přenosnou chorobou a že jeho zdravotní stav není v rozporu s vykonáváním dobrovolnické služby ve zdravotnickém zařízení, není proti němu vedeno trestní řízení.
6. Dobrovolník si je vědom, že porušení některého z bodů této dohody může být důvodem k jeho uvolnění z programu.

V případě dobrovolnictví v Dětských centrech platí navíc:

7. Dobrovolník svým podpisem stvrzuje, že neužívá žádné návykové látky a není v péči protialkoholní ambulance ani v péči psychiatra a není zařazen/a v evidenci žadatelů o náhradní rodinnou péči.

Dobrovolník má právo:

8. Být řádně vyškolen a vybrán pro činnost, při níž by nejlépe mohl uplatnit své znalosti a zkušenosti ve prospěch klienta a v níž by našel sám dostatečně uspokojení.
9. Na speciální vyškolení s ohledem na místo, na němž bude působit.
10. Obracet se kdykoliv s dotazy a problémy na kontaktní osobu a na koordinátora dobrovolníků.
11. Požádat koordinátora dobrovolníků o změnu místa činnosti, pokud mu nebude v odůvodněných případech vyhovovat.

V..... dne.....

Podpis.....

PŘÍLOHA P 3: EVIDENČNÍ LIST DOBROVOLNÍKA NA ODDĚLENÍ

Program dobrovolníci v nemocnici

Nemocnice Jihlava

Jméno dobrovolníka:

Rok narození:

Vzdělání:

Místo činnosti – oddělení:

Povaha dobrovolnické činnosti:

Den (doba) návštěv dobrovolníka:

Kontakt na dobrovolníka:

Úvodní školení absolvoval/a:

Pohovor v nemocnici absolvoval/a:

PŘÍLOHA P 4: JMENOVKA DOBROVOLNÍKA

 <hr/> <p>Jméno Příjmení</p> <p>Platnost do 31.12.2013</p>	FOTO
Dobrovolník	

(vzor)

PŘÍLOHA P 6: SOUHLAS S CANISTERAPIÍ

Souhlas s účastí na canisterapii

Vážená paní, vážený pane,

v nemocnici probíhá canisterapie (terapie za asistence psa) v rámci dobrovolnického programu. Spočívá v návštěvách dobrovolníků se speciálně vycvičenými psy pro canisterapii, při kterých se pacienti mohou do tohoto dění aktivně zapojit. Rádi bychom tento program nabídli i Vám ke zpestření času tráveného na oddělení.

K tomu je třeba Váš písemný souhlas.

Prohlášení a souhlas pacienta

Prohlašuji, že nejsem alergický/á na psí srst, ani netrpím strachem ze psů.

Souhlasím s fotografováním své osoby a s tím, že se moje fotografie může objevit v materiálech a médiích v souvislosti s propagací programu Dobrovolníci v jihlavské nemocnici.

Oddělení:

Jméno a příjmení pacienta:

Datum:

Podpis pacienta:

PŘÍLOHA P 7: FOTOGRAFIE

Předávání ocenění DOBROCH 2012, tuto anketu vyhrála dobrovolnice navštěvující jihlavskou nemocnici. Foto: Archiv OCHJ.

Dobrovolníci z ERKA přišli potěšit pacienty na Mikuláše. Foto: Archiv NemJI 2012.

Canisterapie, Fox v akci. Foto: Archiv, Nemocnice Jihlava 2012.

Hudební vystoupení dobrovolníků. Foto: Archiv Nemocnice Jihlava 2010.

Muzikoterapie. Foto: Archiv Nemocnice Jihlava 2012.

*Vyrábění svícnů z keramiky a dobrovolnice v akci.
Foto: Archiv Nemocnice Jihlava 2012.*